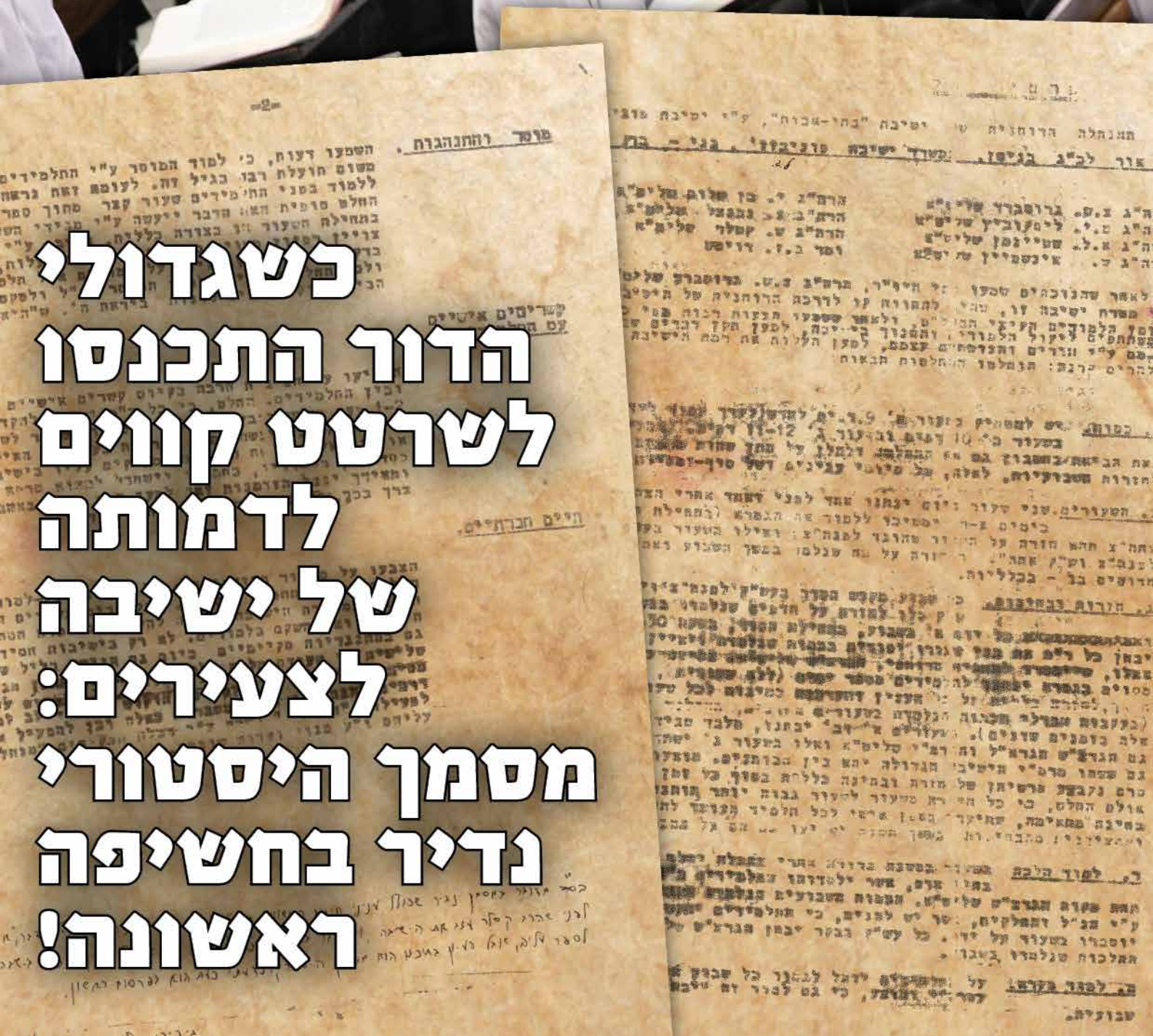

כשגדולי הדור התכנסו לשרטט קווים לדמותה של ישיבה לצעירים: מסמך היסטורי נדיר בחשיפה ראשונה!

לקראת שבת מלכתא

חשיפה מיוחדת של 'לקראת שבת':

פרסום ראשון: הדרכה מפורטת של מרנן ורבנן גדולי ראשי הישיבות זצ"ל, על סדר הלימודים והקשר בין הרב ותלמידיו בישיבות לצעירים

מסמך מיוחד המתאר בפרוטרוט, כיצד צריך להיראות סדר הלימודים בישיבה הקטנה, על לימוד המוסר והשיחות האישיות, מאת מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל, המשגיח הגה"צ הגרצ"ש גרוסברד זצ"ל ועוד

יעקב א. לוסטיגמן

חשיפה מיוחדת של חוברת 'לקראת שבת', ומגזין 'בית היין' של ארגון 'אחינו', צפויה לעורר עניין רב בעולם הישיבות, וזוכה לתגובות נלהבות בקרב ראשי הישיבות לצעירים שנחשפו לתוכן המסמך. את המסמך קיבלנו מידיו של ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, נכדו חביבו ובן ביתו של המשגיח הגה"צ רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, שהיה ממייסדי ישיבות פוניבז', וניהל ביד רמה את ישיבת פוניבז' לצעירים מאז הקמתה, ועד שהצטווה על ידי גדולי אותו דור לעמוד בראש החינוך העצמאי. "מדובר בפרוטוקול מסודר של אסיפה של 'בתי אבות - פוניבז', שקיימו ראשי ורמ"י הישיבה, אור לכ"ג בניסן, אך לא כתוב שם באיזו שנה", אומר הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א. "מהעובדה שהגר"ש קסלר זצ"ל מוזכר גם הוא כאחד המשתתפים בישיבה, וכחבר פעיל בצוות הישיבה, אפשר להסיק שהיה זה בשנים תש"כ תש"ל, אבל אני מאמין שמחקר מדוקדק יותר יוכל לגלות לנו את התאריך המדויק, או לפחות לצמצם את ההערכה לטווח שנים קצר הרבה יותר, הן לפי הרכב הצוות באותו הזמן, והן לפי ההחלטות שהתקבלו, ואולי חלק מתלמידי הישיבה באותו הזמן זוכרים את היישום שלהן בתחילתו של זמן הקיץ באחת השנים הללו".

י. בן שלום שליט"א, הרה"ג נ. נבנצל שליט"א, הרה"ג ש. קסלר שליט"א. כותב המסמך הוא המזכיר האגדי של ישיבת פוניבז' - הרה"ג ר' בנימין זאב דויטש, שמפאת ענוותנותו מכנה את עצמו במסמך "מר ב.ז. דויטש".

בפתח המסמך נכתב כי: "לאחר שהנוכחים שמעו מפי היו"ר, הרה"ג צ.ש. גרוסברד שליט"א, על מטרת ישיבה זו, שהיא להתוות קו לדרכה הרוחנית של הישיבה בזמן הלימודים הקיצי הבעל"ט, ולאחר ששמעו הצעות רבות מפי כל המשתתפים, לייעול

הנוכחים המוזכרים במסמך הם (כפי המופיע במסמך המקורי) הרה"ג צ.ש. גרוסברד שליט"א, הרה"ג מ.ג. ליפקוביץ שליט"א, הרה"ג א.ל. שטיינמן שליט"א, הרה"ג ש. איינשטיין שליט"א, הרה"ג

הסוציאליזם, את הדברים המעיקים עליו בישיבה: בשיעור בסדרים, בלימודיו, בחברתו, וישתדל למצוא מרפא להם - מזה: ומאידך ינצל הזדמנות זאת למען הטף מוסר באהבה לו, אם צריך בכך, בקשר להליכותיו בקודש".

אחד החלקים היותר מפתיעים במסמך, הוא זה שבו הצביעו ראשי ורמ"י הישיבה זצ"ל, "על מחסור בהזדמנויות של פגישות לא-למודיות בין התלמידים בהשתתפות הרמ"ים".

"התלמידים צעירים הם, והרגשתם הטובה במסגרת הישיבה עלולה להעלות גם מידת הסתגלותם לסדרי הישיבה ואף חשקם בלמודים. לא רק בישיבות חסידיות אלא גם במתנגדות, מקיימים כיום גם פגישה בליל ש"ק, סעודה שלישית או סעודת מלוה מלכה בצוותא, או תתכן פגישה במסגרת מסיבות ר"ח וכדו'. הוחלט, כי תוקדש שימת - לב למציאת דרכים להגביר קשרים במסגרות כאלה, וכן להפעיל את התלמידים לפעילות 'חברתית' בשטח ע"י הטלת תפקידים 'מנהלתיים' עליהם, וע"י מינוי ועדות שונות".

כאמור ראשי ישיבות שנחשפו לתוכן המסמך המרתק, אותו הצלחנו לפענח בס"ד בסיועו של הגר"ל גרוסברד שליט"א, התרגשו מאוד למקרא הדברים, ואמרו כי על אף שנשתנו הדורות והטבעים, ולא כל מה שהיה נכון לפני למעלה מחמישים שנה נכון גם היום, עדיין ניתן ללמוד רבות מהרוח הנושבת מהדברים, ומהאופן בו מנתחים מרנן ורבנן גדולי הדור ועמודי התורה זצ"ל, את הבעיות שהיו קיימות אז בעולם הישיבות.

המסמך המלא יפורסם אי"ה בגיליון 'בית היין', שיו"ל ע"י ארגון 'אחינו' ושיתפרסם בס"ד ביום ראשון הקרוב.

הלימודים והחינוך בישיבה, למען תקן דברים שבוקרו לשמם ע"י הורים והנוכחים עצמם, למען העלות את רמת הישיבה ולהרים קרנה: הוחלטו ההחלטות הבאות".

בסעיפים הבאים מופיעות החלטות לגבי קצב הלימודים, כמה דפים יש להספיק מדי חודש בשיעור א', בשיעור ב' ובשיעור ג', מתי יש לעשות חזרה מרוכזת, כמה מבחנים צריכים לבצע וכיצד יבוצעו המבחנים, מי יהיו בוחנים, ועל אלו נושאים לימודיים ייבחנו התלמידים, מה ייעשה בציונים וכיצד ייקבע מי ראוי לעלות לשיעור גבוה יותר בסוף השנה, ומי צריך להישאר שנה נוספת באותו השיעור עד שיהיה ראוי לעלות לשיעור הבא...

כמו כן נקבעה במהלך האסיפה כיצד ילמדו הלכה, באיזה ספר, נדונה השאלה האם סדר מוסר ללימוד עצמאי של הבחורים, אכן מספק בגיל הזה, או שיש להשמיע לבחורים דווקא שיעורים בספרי מוסר, האם הבחורים צריכים ללמוד גם פרשת השבוע, ומה ילמדו בסדרים של ערב שבת ושבת אחה"צ.

ראשי ורמ"י הישיבה מציינים באותה ישיבה, כי הם מבחינים ב"רפיון מסוים בהתחזקות במידות נעלות, בהתעוררות בדקדוק המצוות ובשקידה על לימודים אצל תלמידים מסוימים, ולכן הוחלט להתמיד בלימוד המוסר כנ"ל, ולטקס עצות למען הביא חיזוק בדרכים שונות ביראת ה'. ש'היא אוצרו".

כמו כן - "הצביעו על חשיבות הרבה בקיום קשרים אישיים בין הרמ"ים ובין התלמידים. הוחלט, כי כל ר"מ ישתדל להקדיש לכה"פ פעם-פעמיים בחדש, כרבע שעה לכל תלמיד בשיעור, לשיחה אישית, בה יעשה למען הכר את בעיותיו האישיות, המשפחתיות או

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
 'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501
 זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
 לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
 נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הדברים הללו הסעירו את רוחה של הרבנית אלישיב ע"ה והיא אמרה: "באחד הימים פרצה שריפה בבית, תפסתי את הפרימוס הבוער בידי, כשאני נכווית, וטיפלתי בכיבוי השריפה בעצמי, לא הזעקתי אותו ולא אמרתי לו כלום כדי שלא יופרע חלילה באמצע הלימוד. אז מה רוצה אותו יהודי, שארשה לו להפריעו באמצע הלימוד?"

מסירות הנפש של מרן הגרי"ש והרבנית אלישיב זצוק"ל לתורה, מתוך עניות ודחק

"מה טובו אהליך יַעֲקֹב" (במדבר כ"ד, ה')

במשך שנים רבות, נמשך ניסיון העניות המר. לבני דורנו, מדובר במצב בלתי נתפש. בני דור השפע, שכל מה שרוצים מצוי בהישג ידם - אינם יודעים מה הפירוש לגדל משפחה של למעלה מעשר נפשות, בדחוקות מחרידה, כשאף הלחם והצרכים המינימליים אינם בטוחים דיים.

בבית המדרש 'אוהל שרה' שקד רבינו על תלמודו. לבו הומה, בידעו שבביתו מתקיימים אשתו וילדיו על פת לחם, וכולי האי. לבו הרחום מחשב להתפקע כשהוא נוכח במאמצי העצומים של הרבנית לייצר אוכל במצב של יש מאין כמעט, עם מעט הפרוטות שיש בבית.

אולם אהבת התורה של רבינו גוברת על הכל. הרחמים גואים, רגשי הלב עולים על גדותיהם, והעמל בתורה ממשיך במלוא התנופה ובכל העוצמה.

למאמצי העמידה בניסיון הגדול, היה לרבינו שותף מלא: הלא היא הרבנית הצדקנית ע"ה, שמסרה נפשה ממש כדי לא להפריעו מלימודו ולו לרגע אחד.

סבול סבלה הרבנית את ענייה בשקט. במאמצים על אנושיים, גידלה ילדיה עם המעט שהיה.

על שני עקרונות מקודשים הקפידה הרבנית ע"ה במצבים הקשים ביותר: על ארוחותיו של רבינו, שלא יחסר בהן מאומה. ועל אוירת השמחה והחדווה בבית.

במעט הפרוטות שהגיעו אל הבית, הקפידה הרבנית לרכוש לחם לאכול, ואם נשארו מספר פרוטות כדי לקנות בהן מעט יותר, היה האוכל המעולה מוקדש לבעלה הגדול היושב ולומד בהתמדה עצומה בבית המדרש.

בזמן שהיתה אם רבינו בחיים, היה האוכל המשובח מוקדש גם בעבורה. לעצמה ולילדיהם הסתפקה הרבנית במועט שבמועט.

דבר נוסף שעליו הקפידה הרבנית ע"ה בכל כוחה - אוירת השמחה בבית. כשאנו משוחחים עם בתה, הרבנית ישראלזון, שחוותה את חיי העניות, היא מספרת שמעולם לא שררה בבית אוירת דכאון או עצבות ח"ו. אכן, המחסור היכה בכל פינה בבית, אולם רבינו

והרבנית השרו בבית אווירה ניחוחה ורגועה, עד שלא חשו בני הבית שום קנאה בשכנים, שהיו משופעים באמצעים רבים וחיי הועלם הזה שלהם היו נוחים יותר.

מבחינת רבינו וזוגתו הרבנית הצדקנית, העולם הזה לא נועד כדי לחיות בו חיי רווחה. העולם הזה נועד לקנות בו מעלות רוחניות, ואם ההסתפקות במועט היא מעלה רוחנית גדולה, הרי שצריך כך לחיות בעולם הזה.

הרבנית ישראלזון תחי' משחזרת: לאחר נישואי כשנכנסתי לגור בבית, בית שיש בו יותר רחבות מבדירת הורי, היתה לי הרגשה שיש כאן יותר מידי עולם הזה, יותר מיד נוחות. אמא ע"ה כל כך הרגילה אותנו, שהעולם הזה נועד לחיי הסתפקות במועט, עד שכשרווח מעט יותר לא יכולנו לסבול זאת.

מעשה באחד מבני הבית שקנה לתומו כרטיס הגרלה כלשהו, לגדול מזלו עלה כרטיסו בגורל זוכה במקרה. בלבנו גאתה שמחה גדולה, שכן גם אם בבתים רבים שכן המכשיר החדש, הרי שבבית משפחת אלישיב עדיין השתמשו בבלוקים של קרח שנמכרו בעגלה הסובבת ברחוב. בלוקי הקרח הללו לא היו נוחים לשימוש בלשון המעטה, בימי שרב היה הקרח נמס וקשה היה לנהל את הבית בתנאים כאלו. אולם הרבנית הצדקנית ע"ה עומדת כצוק איתן; מקרה זה יותר מידי 'עולם הזה', והיא לא מכניסה את הדבר הזה הביתה.

אולם מכיוון שהמקרה לא נקנה אלא עלה בגורל, לא הועיל לה

אבא ועסק בתורה בהתמדה עצומה למרות הדוחק העצום".

לא בגלל שטעלע ולא בגלל פוסק הדור

קשה לאתר ולתמצת את מסכת חייה של הרבנית ע"ה, ואת גודל הקרבתה למען לימודו של בעלה הגדול, אך נקודה אחת מתוך המסכת המופלאה חייבת לעמוד מול עינינו, כדי שנתבונן בה היטב ונלמד ממנה דרכי עבודת השי"ת.

באותן שנים קשות וארוכות, שבהן התמסרה הרבנית ע"ה כליל ללימודו של רבינו ללא סייג, מתוך דחק ועניות, לא עשתה כן מתוך מחשבה שבסופו של דבר יקבל בעלה 'שטעלע' [משרה], ודאי שלא חלמה אז שבעלה יהיה לפוסק הדור ורבה של כל בני הגולה, והיא התמסרה לבעלה ה'מתמיד', משום שתפקידו העיקרי של האדם הוא ללמוד תורה לשמה בהתמדה גדולה!

בשנותיה האחרונות, כשנתרבו המפריעים בעסקי ציבור, היה קשה לראות את צערה ואת כאב לבה.

לפעמים היתה ניגשת ומתחננת ממש בפני עסקני הציבור ודומיהם, שיניחו לרבינו ללמוד תורה, וכשלא הצליחה להדוף את צבא המפריעים, היתה מתאוננת בכאב בינה לבין עצמה: "חבל שהנחתי לו אז ללכת לבית הדין, הלא אמרתי לו שאני מוכנה להצטמצם ולא לדרוש כלום, ובלבד שיישאר ב'אוהל שרה', עכשיו משהתפרסם שמו בעולם לא נותנים לו ללמוד".

מסירותה כלפי לימוד התורה הקדושה, לא היתה מסירות כלפי פוסק הדור ומנהיגו, אלא כלפי המתמיד הכמעט אלמוני והבודד מבית המדרש 'אוהל שרה'.

הלימוד שלו קודש קדשים

בביתה השרישה הרבנית ע"ה בכל הדרכים, את החשיבות של ההתמדה ושל התורה שהוא לומד. כשהיה לומד בחדרו בבית, אסור היה להיכנס ולהפריעו מלימודו, כי הלימוד שלו קודש קודשים בעיניה. את החינוך הזה קיבלה בבית אביה הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, וכן מחמיה אבי רבינו, וחמותה בתו של הגה"ק בעל ה'לשם' זיע"א, שהיו דרים יחדיו בבית, והם השרישו אצל כולם שהעולם כולו סובב סביב ההתמדה בתורה. הרבנית ע"ה התעלטה בענין זה למדרגות בלתי נתפסות. עיקר חייה סבבו סביב התמדתו הנוראה ולימוד התורה של בעלה.

אחד מבני רבינו מתאר: "גדלנו בבית שהכל סבב סביב לימודו של אבא.

"אמנו לא פסקה מלהלל ולשבח את אבינו. "היא סיפרה לנו כל העת שיש לנו אבא גדול בתורה, ושאסור להפריע לו במלאכתו החשובה. גם הסבא היה מראה לנו חיבה יתירה, והוא ניהל בעצם את כל הבית במשך ימי חייו".

"טיפלתי בשריפה לבד כדי לא להפריעו מלימודו"

לפני שנים רבות היה הדבר. הגעתי אל הבית ומצאתי את הרבנית ע"ה בפנים זועפות.

מאומה, וביום אחד ניצב המקרר בבית, למרות מחאותיה של הרבנית ע"ה.

גם לאחר שהמקרר נמצא בבית, לא העזה הרבנית לגשת ולהשתמש בו. פנתה אל השכנות והודיעה להן על האפשרות מעתה ואילך להשתמש במקרר שבביתה, היא עצמה לא הצליחה להתרגל לקיומו ול'עולם הזה' הטומן בקרבנו...

פנתה אל אחת השכנות והתחננה בפניה: "אנא השתמשי את במקרר ראשונה, אולי בכך אצליח להתרגל אליו".

שבר את רגלו

ביתו של רבינו, שנבנה בסטנדרטים העתיקים, שהיו נהוגים בתקופת הקמת שכונת 'מאה שערים', הכיל בקרבו שני חדרים צנועים. שני החדרים לא נבנו בגובה שווה, ומכורח המציאות היתה מדרגה בין שני חדרים.

לימים עמדה מדרגה זו לרבינו לרועץ.

בימי זקנותו נתקל במדרגה ושבר את רגלו באופן חמור, דבר שהיה עלול אף לסכן את חייו. לאחר שאושפז בבית החולים, פרש למנוחה ולהתאוששות בבית חתנו הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א בשכונת בית וגן.

בינתיים נזדרזו בני המשפחה ושכרו פועלים שיעקרו את הרצפות, יטפלו בדירה ויביאוה למצב שאין צורך במדרגה בין שני החדרים.

אלא שמחמת המלאכה נתערערה יציבות הגג, וכדי לייצב את הגג הניחו מוטות פלדה בגובה הגג מצד לצד.

אותם מוטות פלדה כיערו את מראה הגג, ועל כן הוסיפו תקרה נוספת שכיסתה את מוטות הפלדה ושיוותה לחדר מראה נאה.

לאחר שהתאושש רבינו, ומצב בריאותו איפשר את חזרתו לביתו ולנהל את סדר יומו, החזירוהו לביתו. כשנכנס לבית וראה את השינוי שנערך, הביע את חוסר שביעות רצונו מכל ה'שיפוצים' שנערכו בדירה.

כשנישאל רבינו מפי בני המשפחה מדוע אינו מרוצה וממה, אמר: "מכל מה שנעשה כאן, לשם מה נעשו השיפוצים?"

התנצלו בני המשפחה ואמרו: "השיפוצים נערכו כדי ליישר את הרצפה, היתה בזה סכנת נפשות".

אלא שהדברים לא הניחו את דעתו של רבינו.

"ומה עם התקררה?", שאל רבינו.

אמרו לו בני המשפחה: "הגג היה מלא בברזלים ובמוטות פלדה, ואין זה נאה לגור בצורה כזאת". הפטיר רבינו ואמר: "אלו מותרות!"...

"אולי נמכור את השעון התלוי בחדר הפנימי"

בן רבינו, הגאון רבי בנימין אלישיב מספר: "בשנות ילדותי היה לומד מתוך דחקות נוראה. היו פעמים שהגיעו מים עד נפש. זיכרון ילדות אחד חקוק בי, דו-שיח שנקלט באזניי. שמעתי את אמי מורת ע"ה מציעה לאבא: 'אולי נמכור את השעון התלוי בחדר הפנימי'..."

"לבי נצבט בקרבי, ואף אבא הביע את הסכמתו למכירת השעון, דבר המראה עד היכן הגיעה הדחקות והעניות, ועל כל זה התגבר

שח הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, על יהודי מתושבי אנגליה, שלפני 5 שנים עבר משבר כלכלי קשה מאד ונאלץ להכריז על עצמו כ'פושט רגל', כאשר מלבד החובות העצומים, עוד נתקע עם מחסנים מלאים בסחורה, שלא הצליח למצוא מי שיתעניין בה. ואף העלה בדעתו שאולי 'בא מועד' להשליך את כל סחורתו לאשפה, אלא שאז התרגשה ובאה לעולם צרת המגפה ה"י ושינתה 'סדרי בראשית'. ומה היתה הסחורה שבאוצרותיו? מסיכות...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: ע"י האמונה מגרש מעליו כל רע

אותו, ולהוציאו מיישוב דעתו, שיעזוב את 'באר האמונה' ויפול ל'באר שחת'. והדברים אמורים הן לגבי בין אדם לעצמו, הן בבין אדם לחברו וגם לענייני בין אדם למקום. **בבין אדם לעצמו** - פעמים רבות שאדם מחשב לעשות כזאת וכזאת, ורבות מחשבות בלב איש, אך לבסוף משתבשים כל התכניות (פלענער), וכדאמרי אינשי 'א מענטש טראכט און גאט לאכט' (האדם חושב והקב"ה צוחק)... וכן גם כלפי **בין אדם לחברו**, כאשר נתבונן במעשה דפרשתן - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק בהלון ושוב, כדי להרוג את ישראל כיון שחשש מהם "עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, כלחון השור את ירק השדה", אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידנים שלא להילחם עמם - "אל תצר את מואב"... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד את בלק על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד) - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו,

בפרשתן (כב ה-ו) "הנה עם יצא ממצרים, הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממולי, ועתה לכה נא ארה לי את העם", ופירשו בזה (עי' שפת אמת תרל"ב ד"ה כסה), כי 'קליפת' בלק ובלעם היתה לתלות את כל הנעשה בעולם שהם נעשים בדרך הטבע, וזהו שאמר 'הנה עם יצא ממצרים', כלומר שיצאו מעצמם בכוחם ועוצם ידם, והנה כסה את עין הארץ, ר"ל, עם ישראל מכסים את ה'מבט הארצי' - 'די ערדישע בליק', שאין תולים כל המקרים והמאורעות שכולם נעשים בדרך כל הארץ ובדרך הטבע, אלא מאמינים שהכל מן 'השמים', ולא היה יכול בלק לשאת זאת, ועל כן שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל.

איתא בזוה"ק (ח"ג קצט:), כי ב' האותיות הראשונות של בלק ובלעם הרי הם 'בלבל', וביאר בזה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, שהוא על דרך שמצינו בהמן שרצה 'להומם ולאבדם' (אסתר ט כד), והיינו 'להומם', וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, שרצו לבלבל מאמונתם הטהורה שמקורה בישוב הדעת. ובזה יתבאר מה דאיתא עוד בזוה"ק, שב' האותיות האחרונות של שמם בלעם ובלק עולה לתיבת 'עמלק', כי מתוך ה'בלבול' יביאו את היהודי לבחינת עמלק שהוא בגימטריא 'ספק', והיינו להטיל ספקות ולקררו לגמרי מאמונתו, ובבחי' "אשר קרן", לשון 'מקרה', שהכל הוא במקרה ח"ו. אמנם כאשר יתחזק האדם באמונה פשוטה שהכל מן השמים, והקב"ה הוא מנחה אותו בכל צעד ושעל, ייעלמו כל הבלבולים והדמיונות, ואם ידליק בקרבו את אור האמונה - ינוסו כל הצללים, ויזכה ליישוב הדעת, וכבר כתב הרה"ק מקאברין זי"ע באחד ממכתביו: "כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת".

ואכן כעבודתו ועמלו של היצר הרע - לבלבל מוחו וראשו של האדם, כי שם היא תחילת הנפילה, ואולי לכך המשילו חכמים את היצר הרע לזבוב (ברכות סא.), כי הוא דוגמת הזבוב שאין בכוחו להזיק כלל, ואינו כי אם מרחש סביבות האדם, ובזה רוצה הוא לבלבל

פי נחש ערמומי זה...

ומשל זה אמור אף לדידן, כי רבים אשר מתייאשים מעצמם, אף בלא שיש להם באמת סיבה לפחד מהיצר, וללא עמל ויגיעה של הבעל דבר הרי הוא כובשו תחת ידיו... עלינו לזעוק עליו - מה לך כי נתייאשת? הרי אין כל כח ביצר לכבוש ולטרון אותך, קום ברח לך, הגביה עוף מעלה מעלה אל אביך שבשמים, ותראה שכל טכסיסיו של היצר היו רק 'דמיון' להפחידך - להביאך לידי ייאוש, ותו לא מידי.

שח הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, מעי"ת בני ברק יצ"ו, מה שסיפר לו יהודי נכבד מתושבי ענגלאנד (אנגליה), שלפני כחמש שנים עבר משבר כלכלי קשה מאוד, ונאלץ להכריז על עצמו כ'פושט רגל', כאשר מלבד החובות העצומים שהשתרגו על צווארו בסכומי עתק, עוד נתקע עם מחסנים מלאים בסחורה שלא הצליח למצוא מי שיתעניין בה. לפני כמה חודשים אף העלה בדעתו שאולי 'בא מועד' להשליך את כל סחורתו לאשפה, כי לא היה נראה שעוד יגיע 'עת לחננה' - לקנות את הסחורה אפילו במחיר הקרן.

אלא שאז התרגשה ובאה לעולם צרת המגפה ה", ושינתה 'סדרי בראשית'. ומה היתה הסחורה שבאוצרותיו? **מסכות (Masks)**... אין צריך לומר עד כמה קפצו הכל על המקח, ואכן מכרם במחיר כפול ומכופל מערכם לפני חמש שנים, ולא זו בלבד שכיסה את חובותיו, עוד נותר עם רווח נאה. הרי שלך לפניך - פעמים שמתגלה בחוש כי מסובב כל הסיבות ית"ש מהפך את ה'המתנה' ל'מתנה'... עוד אמר הרב שליט"א דבר נאה ומתקבל, כי מדרך הבריות לשאול על העבר למה אירע כך וכך, ואילו כלפי העתיד שואלים מה יהיה, והנה 'למה' עולה למנין ע"ה, גם 'מה יהיה' עולה למנין זה, וראה זה פלא: 'בטחון' אף הוא בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון' מסלק כל שאלות, חששות, פחדים וספקות הן העבר - 'למה', הן על העתיד - 'מה יהיה'...

בפרשתן (כב לא), "ויגל ה' את עיניו..." הנה רבות מציינו בדברי חז"ל ובקורות הימים, ענין זה של 'יגל ה' - כי אדם המהלך בזה העולם אינו רואה את הנעשה לפניו, אף דברים הווים במציאות, עד שהקב"ה "פוקח עוורים" - פותח עיניו והכל נגלה לפניו. כיו"ב מציינו גבי פרנסתו של אדם, וכביאורו של הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (חקת, בפסוק) במה שציווה הקב"ה את משה 'ודברתם אל הסלע לעיניכם ונתן מימיו' (כ ח), ומקדים להביא את ביאורו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע בדברי המדרש: "אמר רבי בנימין, הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא (בראשית כא ט) 'ויפקח אלוקים את עיניה' - וז"ל: "כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת, רק שמוסתר מעין הגשמי, וכשהקב"ה מאיר עינו רואה שהכל לפניו". וזה היה רצונו ית' באמרו 'ודברתם אל הסלע', שיפקחו עיני בני ישראל, ויראו כי המים מוכנים להם כבר בסלע. וכבר נודעה הסגולה למציאת אבדה לומר דברי המדרש הללו 'אמר

ומשנה ורוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאיתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישון בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך?...

בדרך צחות מספרים 'מעשה', באחד שנוקק בדחיפות לסכום מעות אשר לא היו בידו, ובליט ברירה החליט ללכת לידידו לבקש ממנו הלוואה. בדרכו 'נפלה' בלבו מחשבה שמן הסתם לא ירצה הלה להלוות לו אלא ישיב פניו ריקם, אך מיד דחה מחשבה זו, כי מהיכי תיתי שרעהו לא ירצה להיטיב לו? אולם המחשבה הראשונה נקבעה במוחו וניקרה בו כל הדרך כיתושו של טיטוס, עד ש'דמיון' זה נהפך כמציאות ממש, והתרגז עד מאד, כשהוא אומר לעצמו: הן תמיד השתדלתי בטובתו ומדוע 'רשע' זה משיב רעה תחת טובה, מה פשעי ומה חטאתי? וככה המשיך לילך בדרכו כשכולו 'אש להבה', והוא רותח וזועם על 'נבזותו' של רעהו לשעבר, שאינו עומד לימינו בשעת דחקו...

כשהגיע לבית רעהו, נקש על הדלת ותיכף משנפתחה זעק בחמתו: "איני צריך את הטובות שלך... אל תלווה לי... ואיני חפץ להכירך מיום זה והלאה!!", וטרק את הדלת בחזקה עד שנשמע הקול ברחוב השני... והלה עומד נדהם ואינו יודע מה הוא שח, ואיזו הלוואה בראשו?...

וכן במקרים רבים, בניין המריבה והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורח, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו, ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל, בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם, מחמת איזו טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח ההזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות, שמבין מדוע משנהו כועס עליו, וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלווים עליהם, על דברים שלא היו ולא נבראו וגם לא עלתה על ליבם, שנאת חנם כפשוטו...

וכדבר הזה הוא גם לעניינים **בבין אדם למקום**, וכפי שהובא בספר 'לקט אמרים' להגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, וכך איתא שם, ובספר אחד ראיתי, שבארצות רחוקות קיים מין עוף השוכן על אילן גבוה, ושם באותה ארץ נמצאים גם מיני נחשים השואפים לטרון את אותן העופות, וכך היא תחבולת הנחש - שאינו יכול לעלות על העץ אשר שם הציפור, הנחש מתקרב אל העץ אשר עליו העוף וכראותו שהציפור רואה אותו, הרי הוא פוער את פיו בקצף גדול לעיני הציפור, וכראות הציפור ממרומי העץ את פי הנחש אשר יכסוף לטרון אותו, הרי הוא נבהל עד עמקי נשמתו - ובמקום להישאר על עמדו - בידיעה שממילא אין הנחש יכול להגיע אליו, או לכה"פ לברוח ולעוף משם, שאז בוודאי לא יגיע הנחש אליו, הרי הוא נכנס לייאוש עמוק מחוסר אונים, וכופף את ראשו במורא גדול עד שיפוגו ממנו כל רגשותיו - ונופל ממרומי העץ ארצה לתוך

והנה 'למה' עולה למנין ע"ה,
גם 'מה יהיה' עולה למנין זה,
וראה זה פלא: 'בטחון' אף הוא
בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין
כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון'
מסלק כל שאלות, חששות,
פחדים וספקות הן העבר - 'למה',
הן על העתיד - 'מה יהיה'...

האומר (אבות ד'ב') 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ומעתה יעסקו בעסקיהם ובמסחרם, רק בשלושת הימים הראשונים שבשבוע, ובשאר הימים יעסקו רק בתורה. והוסיף להבטיחם, **כי הוא ערב בדבר שפרנסתם שהורגלו בה לא תתמעט, ולא יחושו כל מחסור.** ואכן, כל בני העיר יחדיו שמעו בקולו ועשו כדבריו, וממילא נשתנו למעליזתא כל אורח חייהם, בתוך שבועות אחדים הורגלו גם אלו שעמדו עמם בקשרי מסחר ומלאכה, שאין להם עסק ודיבור עמם מליל רביעי בשבת ועד ראשון בשבת, ומאז שרתה הברכה במעשיהם ולא חסרו מאומה מקצבת פרנסתם, אף שקיצרו הרבה בזמני עסקיהם.

כך נמשך הדבר כמה שנים, עד שיצא ה'אור החיים' הק' ממקומו ללכת לארץ ישראל, ופנה זיוה של מרוקו. מאז גבר יצרם אט אט, והחל מטיל ספקות באמונתם התמה שמיעוט עסק אינו מפחית מרווחיו, עד שנשתכחה מהם ה'קבלה טובה' שקיבלו על עצמם בעוד רבם בעירם, ושבנו לנהל עסקיהם בכל ימי המעשה. אפס הם סברו שבכך יכפילו את הכנסתם. אך למעשה גילו שאדרבה, לא נוספה פרוטה אחת לכיסם, ועם כל עמלם הגדול לא השיגו דבר. וראו עין בעין שצדקו דברי רבם ופרנסה הקצובה לאדם מן השמים אינה תלויה במשך עמלו (מסוד שיח חסידים).

(מתוך 'באר הפרשה' בלק תש"פ)

רבי בנימין וכו'. ובאמת אין זה 'אמירה' ולחש בעלמא... אלא המכוון בזה שישיריש בעצמו את האמונה הטהורה, שהקב"ה מספק לאדם כל צרכיו וכבר הכין לו ישועתו, ואינו זקוק אלא שיפתח ה' את עיניו, ומיד 'ימצא' את אבדתו העומדת ומזומנת לו מכבר.

מעשה בחסיד 'תמים' ששמע מפי רבו דברי חיזוק בעניין הביטחון, ובתוך דבריו אמר כי הבוטח בה' באמת לא יחסר לו מאומה והקב"ה יספק לו צרכיו. החסיד שהיה איש תם וישר קיבל את הדברים כפשוטם ולהלכה למעשה, מיד הודיע לבני ביתו בקול גדול כי הוא עוזב את 'עבודתו', ולמחרת הוא יוצא אל היער הסמוך לעיר, שם ישהה בבקתה קטנה ויעסוק בתורה ובעבודה במשך שבוע ימים, ואין צורך לדאוג לו למזונות, כי סמוך ליבו בטוח בה' שישלח לו דברי מזון להחיות נפשו.

והנה לאיש זה היה שכן 'לץ' אשר שמע את שיחתו, הלה גמר בדעתו לעקוב אחריו לראות את מעשיו. נטל עמו מאכלים ויצא אחריו, ואכן ראה אותו לומד בהתמדה מרובה, ולאחר מכן עומד ומתפלל ובסיום התפילה שטח את בקשתו כדבר בן אל אביו, "אבי שבשמים, פרנסני, כי רעב אנכי... ושלח לי אוכל להשיב נפשי". 'עוד הם מדברים, ואני אשמע' - השכן שמע את התפילה הנרגשת, מיד השליך מע"ג האילן שהסתתר עליו פת לאכול ומים לשתות... אותו צדיק עמד משתאה לראות כיצד הקב"ה מקבל מיד תפילתו, כי אכן 'לא יבושו ולא יכלמו כל החוסים בו', וחזר לתלמודו בעוז ותעצומות. למחרת היום, תשו כוחותיו ושוב ביקש להקב"ה שרוצה לאכול... וכמעשה מאתמול כך מעשהו היום, השכן העומד על משמרתו לעקוב אחריו שוב שלח לו אוכל 'משמיא'... וכך חזר הדבר נשנה מידי יום ביזמו עד כלות השבוע, ושב האיש לביתו שמח וטוב לב. פגע בו אותו 'לץ', והתעניין לפי תומו היאך עבר עליו השבוע האחרון, והאם באמת היה לו לאכול כדי צרכו, וסיפר לו בהרגשות כיצד זכה לקבל 'לחם מן שמים'...

אמר לו ה'לץ': "לא מהשמים היה הלחם אלא מעשי ידי אדם... אני עמדת שם, אני שמעתי את תפילתך ואני זרקתי את האוכל ממעלה למטה", השיב לו הלה מיניה וביה: "וכי מי הכניס לראשך שיגעון זה, להתחקות אחרי במשך שבוע שלם, ולתת לי מפתך לאכול, אם לא הקב"ה בכבודו ובעצמו?... לא היית אלא שלוחו של הקב"ה, כי הרבה דרכים למקום"...

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, כי פעם דרש ה'אור החיים' הק' לפני אנשי קהילתו, ובדבריו הציע להם להיות מתלמידי רבי מאיר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אני זוכר שפעם ביקשתי מהרבי מאמשינוב שליט"א, שייתן לי איזה שהוא חיזוק על הנושא הזה של לימוד יומיומי בספר ה'אור החיים' הקדוש. הוא הסתכל עלי בחוסר הבנה ואמר לי: "זה כמו שתבקש ממני חיזוק להניח תפילין כל יום. יש דברים שלא צריכים חיזוק, זה בסיס היסודי ביותר"

הג"ר משה שוורץ, העומד בראש מפעל 'מורשת האור החיים הקדוש', וראש כולל להוראה 'כנסת ישראל', מספר על הקשר המיוחד שלו עם ספריו של קדוש ישראל רבינו חיים בן עטר זיע"א, ועל סיפורי המופת שזכה לראות בעיניו

אליעזר (לייזר) רוט

דמותו המופלאה של רבינו ה'אור החיים' הקדוש, רבינו חיים בן עטר זיע"א, שהשבע יחול יום ההילולא שלו, ט"ו בתמוז, חקוקה בלבו של כל יהודי שומר תורה ומצוות. פירושו הנפלא על התורה התקבל בכל תפוצות ישראל במהירות עצומה, והפך לנכס צאן ברזל בכל מקומות מושבות ישראל, בני עדות המזרח והמערב כאחד.

גם בימינו יש לא מעט יהודים שלא עולים בלילה על יצועם, לפני שלמדו לפחות קטע אחד ב'אור החיים' הקדוש. אלפים רבים לומדים את פירושו על התורה, מתחילתו ועד סופו בכל שנה ושנה, ורבות משתתפים בשיעורי 'אור החיים' הקדוש ב'ליל שיש' או ב'ליל שבת, בבית המדרש או בבית, עם שיעור או עם חברותא ואפילו לבד, באופן יחידני.

אבל יש אנשים, שה'אור החיים' מלווה אותם לא רק כל יום, אלא גם כל היום. אחד מהם הוא הג"ר משה שוורץ שליט"א, שכל יומו עסוק עם תורת רבינו ה'אור החיים', במדרש ואגדה, כמו גם בש"ס ובהלכה. הוא עומד בראש כולל להוראה ללימוד יור"ד 'כנסת ישראל', המכנס בתוכו טובי אברכים, אשר בין השאר עוסקים בבירור מקחו ועריכת ספרו הידוע והעמוק 'פרי תואר'.

"בצאנו ספגתי יחס של אימה ויראה לספר הקדוש", הוא מספר. ידועה התשובה של ה'דברי-חיים' זיע"א (ב יור"ד קה) שבה פסק כי יש לפטר מתפקידו מלמד, שטען כי ספר ה'אור-החיים' לא נכתב ברוח הקודש, מאחר ומי שאומר כך הוא אפיקורס.

"כמו כן שמעתי מכ"ק אדמו"ר שליט"א מצאנו בשם אביו בעל ה'דברי-יצוב' זיע"א, שאמרו משמו של הגה"ק מבוטאאש בעל 'דעת קדושים', שהעיד על עצמו בזה הלשון: 'כשהייתי אברך והתחלתי ללמוד אור-החיים הקדוש, הרגשתי כאילו ונעשיתי בריה חדשה'.

"כמו כן ראיתי בבית אבא אאמו"ר הדיין רבי חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א, דומ"ץ קרית צאנו נתניה, יחס של חרדת-קודש לספר הקדוש, וקביעת שיעורים קבועים בספר זה מדי שבוע. על קרקע משובחה זאת נבט הקשר האישי שלי, שהחל בקבלה צנועה שקיבלתי על ציונו.

"וכך היה מעשה" הוא מספר: "כשהייתי כבן 18 שנה, הגעתי

להתפלל על ציון ה'אור החיים' הקדוש ביום ההילולא בט"ו תמוז. התפללתי לקב"ה שאזכה למצוא את זיווגי ההגון בנחת ובלא צער, ושיהיה הזיווג עולה יפה וכו', כמו שמתפללים בחורים רבים בהגיעם לגיל השידוכים.

"לאחר ששפכתי שיח פני בוחן לבבות, החלטתי להתחזק ולקבל על עצמי גם קבלה טובה, וקיבלתי על עצמי לומר שיעור בכל שבוע ב'ליל ששי', ב'אור החיים' הקדוש. ביום ה-40 אחרי היארצייט, כ"ו באב, התארסתי בשעה טובה ומוצלחת, ויהי לפלא.

"עברה תקופה, היתה חתונה שמחה כדת וכדין ב"ה, אבל אחרי החתונה עברו כשלוש וחצי שנים, ועדיין לא זכינו לילדים.

"שלוש וחצי שנים זאת לא תקופה כל כך ארוכה, אבל המצב הזה מייצר לחץ, ומי אומר שזה יהיה רק שלוש וחצי שנים, אולי חלילה הרבה יותר וכו', וכמוכן שנוצר לא מעט לחץ בעניין.

"באותה תקופה היה לי קשר קרוב עם כ"ק מרן אדמו"ר מאמשינוב שליט"א. השחתי בפניו את צערי ושיחי, והוא יעץ לי לעשות עוד משהו למען האור החיים הקדוש, ובוודאי יועיל הדבר.

"מאז התחלתי להתעסק בהוצאת ספרי ה'אור החיים' הקדוש, ולעסוק בכל מה שקשור לרבינו ה'אור החיים', ואכן מיד נושעתי וזכינו לבנים ובנות, זרע ברך ה', בלי עין הרע.

שיעורים באור החיים מדי שבוע, ואנשים לומדים במספרים הולכים וגדלים ב"ה. אין לי ספק שאם יעשו סקר ויבדקו, ימצאו שספר ה'אור החיים' נלמד בשיעורים יותר מכל ספר אחר, לבד מהגמרא הקדושה כמובן".

בתוך השיחה אנו מבקשים מהרב שוורץ לשמוע מעט עובדות וסיפורי מופת, אודות חשיבות הלימוד בספר 'אור החיים' הקדוש והתפילה על הציון הקדוש. הרב שוורץ מלא וגדוש בסיפורים מסוג זה, בהם נתקל באופן יומיומי מעצם עיסוקו התדיר במורשתו של רבינו חיים בן עטר זיע"א.

"בערב ראש חודש אדר א' תשע"ט, נסענו קבוצה של יותר משני מניינים לאמירת כל התהלים בציון רבינו האור החיים הק'.

"אספר מעשה שכתבתי מפיו של הר"ר יצחק י: 'נולד לנו בן, ילד חמד, שהיתה לו 'גמישות יתר', זה מצב רפואי שבו השרירים גמישים מאוד וצריך להתמודד עם זה.

"ברוך ה' יש לנו אפשרות כלכלית, ושפכנו אלפי שקלים עבור טובי הרופאים והמטפלים למיניהם בכמה מקומות בעולם. סיירנו בכמה בתי חולים לסוגיהם, לרבות טיפולים רגשיים, וטיפולים דרך המוח וכו', וכל זה לא הועיל כלום.

"בינתיים שמענו על רופא גדול בבריסק, שהוא 'אוסתרופט' מיוחד למקרים אלו ומטפל דרך המוח, העברנו אליו את כל החומר הרפואי של הילד, ואחרי שעבר על כל הבדיקות והחוות דעת שהיו לנו מהרופאים בארץ, אמר שהוא יכול לטפל, ובעוד שנה יתחילו לראות תוצאות טובות.

"חששתי מאוד, אך מחוסר ברירה הזמנו תור אליו, ונקבע לנו תור לתאריך כ' בתמוז התשע"ט, וכמובן שילמנו על כרטיסי טיסה ומלון במחירים גבוהים במיוחד.

"כמה ימים לפני הטיסה, שפכתי את לבי לפני אחד מידידי, ואמר לי: 'הנה בעוד שבוע ההילולא של אור החיים הקדוש, קום ותעלה לציון הקדוש ותקבל על עצמך איזו קבלה לטובת הצדיק, ותראה ישועה'. ברגע הראשון לא היה לי חשק, ובדרך לציון שהיתה איטית ומפרכת, היה לי קצת הרהורי חרטה, מדוע אני שורף זמן יקר כל כך? "הגעתי לציון הקדוש, וקיבלתי על עצמי, שבמשך 4 שבועות הקרובים אסיים כל שבוע בלי נדר את כל פירוש אור החיים הקדוש על הפרשה. והנה יומיים לאחר מכן בשבת קודש, אני רואה מחזה פלא לנגד עיניי, שבני מתחיל להבריא לנגד עיניי!

"במוצאי שבת, יום לפני הטיסה, גמרתי בדעתי על פי עצת הרופאים שאין צורך כרגע לטוס לבריסק, אך משפחתי אמרו מקסימום תיסע לנופש בבריסק, כי חבל על דמי ביטול הכרטיסים והמלון. ואכן נסענו לבריסק, הלכנו לרופא הנ"ל, והוא היה המום למראה עינינו! הוא הפטיר שאינו מכיר לזה הסבר על פי הרפואה. מאז ועד היום המצב משתפר והולך, וברוך ה' ההליכה והיציבות הגופנית שלו הם 100%, בדיבור עדיין צריך ישועה, אבל אפשר לומר ש90% כבר מדבר כשאר הילדים.

במשך השנים זכיתי לפעול רבות בעניין, ולמעשה הקמתי את המכון למורשת האור החיים הקדוש, כולל הוצאת ספריו שחיבר ולא התפרסמו כל כך, וכן כתבתי בעצמי ספר על תולדות חייו הקדושים ועל ישועות פלאיות שאירעו בתפילה על ציונו, ובלמוד בספריו הקדושים, וקראנו את שמו 'נר המערב'. ב"ה היתה הצלחה גדולה מאוד, והספר התקבל באהדה רבה בקרב כלל ישראל. גולת הכותרת שבספר הוא הפרק יותר מ-100 עמ' על הספר אור החיים הקדוש, בסוף הספר קונטרס 'סגולת חיים' מה שהעידו גדולי וצדיקי הדורות על ספה"ק אור החיים, והרבה העידו שבזכות ספר זה התחזקו והתחברו ללימוד קבוע בספר 'אור החיים' הקדוש.

"במשך השנים הדפסנו ב"ה את הספר 'כל הכתוב לחיים' - ב' כרכים, בו קבצנו אלפי הערות שהעירו גדולי ישראל, גדולי האדמו"רים, הפוסקים וראשי הישיבות, במהלך לימוד אור החיים. אם זה בדרך של שאלה ותשובה על דבריו, אם בדרך של הבאת ראיות נוספות למה שכותב האור החיים הקדוש, ואם בדרך של פסיקת הלכות, לפי מה שפירש האור החיים בפסקי התורה. הלימוד בספר מאוד מעניין, ונותן הרבה תוספת טעם ללימוד באור החיים עצמו.

בימים אלו ממש זכינו להו"ל הכרך הראשון מספרו העמוק 'פרי תואר' על יור"ד, וגם שאר הכרכים ב"ה בשלבי עריכה מתקדמים. והגם שהוא מזהיר מאוד בנושא, הורו לי גדולי הצדיקים, כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א והאדמו"ר רבי דוד אבוחצירא שליט"א, שכוונתו של רבינו האור החיים הקדוש היתה שלפני שלומדים בספרים אלו צריך הכנה מתאימה, אבל בוודאי שרצה שיודפסו הספרים, ושמי שראוי יוכל ללמוד בהם ולעסוק בהם.

"כמו כן אני חוקר את כתבי היד של ה'אור החיים' הקדוש, ומלקט מספרים אחרים, כל מה שמוזכר במעלתו של רבינו ה'אור החיים', כי אכן היה לו מעמד מאוד מיוחד בעולם החסידי, ולא רק בעולם החסידי.

"רבינו החיד"א כבר כותב בספרו 'שם הגדולים', שספרי ה'אור החיים' התקבלו בעולם במיוחד, כי הבעל שם טוב הקדוש הפליג בגדולת נשמתו של האור החיים הקדוש. והרה"ק מקאמארנע כותב, שיש חיבור רוחני בשורש הנשמה של כלל ישראל עם האוה"ח הקדוש.

"אני זוכר שפעם ביקשתי מהרבי מאמשינוב שליט"א, שייתן לי איזה שהוא חיזוק על הנושא הזה של לימוד יומיומי בספר האור החיים הקדוש. הוא הסתכל עלי בחוסר הבנה ואמר לי: "זה כמו שתבקש ממני חיזוק להניח תפילין כל יום. יש דברים שלא צריכים חיזוק, זה הבסיס היסודי ביותר".

"מעניין שדברים אלו מתכתבים היטב עם האמרה הידועה משמו של הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זצ"ל, שאמר שיהודי שאין לו כסף לקנות את ספר ה'אור החיים' הקדוש, צריך למכור את טליתו ותפיליו ולקנות 'אור החיים', והסביר שטלית ותפילין יש לכל יהודי בכל מקום ולכן תמיד אפשר להשאיל ולקיים את מצוותו, ואילו ספר 'אור החיים' עוד לא היה אז כל כך נפוץ, ולכן צריך לקנות, כדי שיוכל לקחת עמו לכל מקום ולהגות בספר הקדוש הזה.

"ברוך ה' זכינו שאכשר דרא, כיום רבו הלומדים בספר, יש רבבות

יש שם מזנון, ואחד ממקבצי הנדבות שקד שם על מצוות ארבע כוסות דרך חירות, כוסות עראק גדושות. עבר שם אדם, והפטיר: "תגיד, בשביל זה אתה אוסף כל היום?!". נתן בו השיכור עיניים חכליליות מיין, ורטן: "ראו נא ראו! הקב"ה נותן לי כבר 72 שנה, ומעולם לא שאל מה אני עושה עם הכסף. ואתה נותן חצי שקל וכבר דורש דין וחשבון?!"...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על צרות עין

"לא הביט און ביעקב" (במדבר כ"ג, כ"א)

ירדתי ל'כביש השחור', בתחילת בני ברק, לנסוע באוטובוס לשיבה בחדרה. פניתי ימינה, לתחנות האוטובוס. יש שם מזנון, ואחד ממקבצי הנדבות שקד שם על מצוות ארבע כוסות דרך חירות, כוסות עראק גדושות. עבר שם אדם, והפטיר "תגיד, בשביל זה אתה אוסף כל היום?!"...

נתן בו השיכור עיניים חכליליות מיין, ורטן: "ראו נא ראו! הקדוש ברוך הוא נותן לי כבר שבעים ושתים שנה, ומעולם לא שאל מה אני עושה עם הכסף. ואתה נותן חצי שקל וכבר דורש דין וחשבון?!"...

ונסביר. הכתוב אומר: "לא תחמוד בית רעך, לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו, וכל אשר לרעך" (שמות כ, יד). ונשאלת השאלה: אם בסוף כלל הכתוב: "וכל אשר לרעך", מדוע פרט בתחילה את ביתו ואשתו, שורו וחמורו?

אלא, אדם מתגורר עם אשתו ועשרה ילדיו בשלושה חדרים, צפוף עד מחנק, ועובר ליד וילה, רואה מעבר למדשאות את הבית הענק, זוג הורים ושני ילדים בעשרה חדרים והעיניים יוצאות.

"רגע, האם אתה יודע ששלום הבית שם מעורער והוא חווה גיהנום?"
"לא ידעתי, מי סיפר לך?"

"גם אני לא יודע, אבל אולי, ואין מה לקנא בו."

"היית רוצה להתחלף איתו, כולל האולקוס והאבנים בכליות?"

"ואתה יודע שהוא מסובך בשוק האפור?"

"אז מאיפה אתה יודע שכדאי לקנא בו?"

"שיש במה?!"

אל תלטוש עין רק לבית, לחמור ולרכב, לאשה או לעוזרות הבית. זה הולך רק קומפלט, עסקת חבילה, "וכל אשר לרעך", ויש הפתעות. אתה מוכן?

לא, מוטב שאשאר בשלי...

מסופר, שאדם המתין בתור, להכנס אל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זצ"ל. שם לב לתופעה מקוממת: העניים נכנסים, מגישים את הפתקה בצירוף פרוטותיהם, מתברכים ויוצאים מיד. העשירים שנכנסים עם

רבי יהונתן אייבשיץ התפלא: עלה אליו קצב לשאול שאלה. רכש שור בכסף מלא, והנה סירכה בריאה. עיין, ולא מצא מקום להתיר. קיבל הקצב את הדין. הפסיד חמש מאות גילדן עוברים לסוחר, וימכור את הבשר לגוי במחיר אפסי.

למחרת הגיע הקצב לדין תורה בפני הרב. הסתכסך עם פלוני בסכום של עשרים גילדן. שמע הרב טענות הצדדים, והכריע לטובת השני. על הקצב לשלם.

ואז פער פה, תצילנה האזניים: אחת מן השתים, או שהרב בור ועם הארץ, אינו יודע לפסוק וטועה בדבר משנה, או שמשוחד הוא ומטה את הדין. את כל העיר יבעיר, את כל הקהל יקומם!

והרב עומד ותוהה: אמש הודיעו שהפסיד חמש מאות גילדן, סבר וקיבל. היום בשביל עשרים, הופך עולמות?!

והבין: לא על הפסד הכסף מזדעק. הן יהודי מאמין הוא, ומציית לדין תורה. אבל חורה לו שהשני מרוויח...

הקנאה היא הראשונה מהדברים המוציאים את האדם מן העולם (אבות פ"ד מ"א). כה נוקב המשל: "אומרים לחמור טול כור של חיטים ונחתוך ראשך? אומרים לאדם: טול ככר ורד לשאול?" (ספרי בהעלותך, לז). וכאן, 'לקינו בכפלים': אנו רוצים בכיכר של הזולת. אותו אין אנו משיגים ולשאול אנו יורדים. שהקנאה, מוציאנתנו מן העולם! אבל, למעשה, לקינו פי שלושה. כי אין בכלל מה לקנא בזולת!

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקיאות ובעיון

'הפוחח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

יום אחד בני חזר הביתה עצוב. התברר, שחברי הכיתה דיברו ביניהם על שמחת בר המצוה ולעגו לו, שמכיוון שהוא ממשפחה 'פשוטה מאד' ולא מיוחדת, שולחן הכבוד ב'מזרח' - יהיה ריק מ'חשובים'... כמוכן שהילד נהיה עצוב מאד, ויצא לו החשק וההתרגשות מהשמחה, הוא כבר דמיין את מבטם הלועג של חבריו לכתה, בשעה שיראו את שולחן הכבוד. "הלכנו, אפוא, אני ובני חתן הבר מצוה, אל מעונו של רבינו", סיפר אבי הבן

הסלידה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל מפרסום, כבוד ונגיעות

"מה טובו אהליך יַעֲקֹב" (במדבר כ"ד, ה')

רבינו זצ"ל חשש מאד מעין הרע, ותמיד היה מבקש להצטנע, גם בשמחות שערך אצל ילדיו ונכדיו עשה הכל בהסתר, הוא סבר ששום דבר טוב לא יכול לצאת מפרסום. בכל מקום אליו הגיע, ביקש שלא יהיו מודעות ופרסומות.

לפני מסע הקודש הראשון של רבינו לחוץ לארץ, בארצות הברית, חשבו עסקני הקהילה היהודית כיצד לנצל את ימי הביקור עד תום, ולגרום לקידוש השם ותועלת רוחנית חזקה.

אחת הפעולות שעשו, היתה על ידי פרסום תקשורת רחב על בואו של גדול הדור הישיש מארץ ישראל.

וכך, באחד הימים קיבל בנו הגדול של רבינו, הגאון רבי משה שליט"א, טלפון מעיתונאית אמריקאית בכירה, שמעוניינת לקבל 'קורות חיים' על גדול הדור.

הבן סרב. הוא הסביר כי אביו מתנגד לכל פרסומות כל שהן, כשהמטרה היא פרסום לשם פרסום, והוא לא מסכים לעשות דבר שנוגד את רוחו.

"אינך מבין את הנוהל פה", הסבירה לו הגברת, "ביקור של רבאי כזה נועד לכישלון, אנשים לא מספיק שמעו עליו, הם לא יטרחו לבוא לשמוע אותו, חבל על המאמץ בגילו, שיישאר בבית. כדאי לכם להשקיע בפרסום".

אבל רבי משה, נאמן לדרכו של אביו, סרב בנימוס.

הסוף היה שאותה תכנית אכן לא יצאה לפועל, אולם מנגד, הביקור הצליח מעל למשוער, בכל מקום שהוא הגיע אליו באו מאות ואלפי איש להתחזק, ועשרות קהילות התרוממו מן הקצה אל הקצה כשבאו לשמוע את דבר ה'.

לחשיבות הנדבה, או שהלוקחים ממנו הניפו זהב להראות לכולם ולשבח אותו על נדבתו.

וכשהיה רבינו לומד את הדברים, התפלא, הרי על ידי הפרסום והכבוד יורד משכרם של המנדבים, ולמה עשו להם את זה?

כי אכן, כל חייו בז רבינו לכבוד ולפרסום, הוא היה רגיל לצטט דברי הגר"א (כתר ראש סימן קל"ז): "אינו דומה הניכיון בעולם הבא עבור הנאה גולמית של מעדנים, מהניכיון עבור כבוד שהוא הנאה רוחנית". וכשהיו משבחים לפניו עשירים נכבדים על מעשי הצדקה והחסד, היה נזעק: "אתה מאכיל אותו סם המוות, הכבוד הוא כמו רעל, חבל שיפסיד את מצוות הצדקה שעושה בעבור כפית כבוד..."

סח אחד מתלמידיו, שבמשך שנים היה קרוב אל רבינו בשיעוריו היומיים ובמעגל השנה: היה זה סמוך לחגיגת הבר מצוה לבני הבכור, השמחה וההתרגשות היו גדולות. יום אחד בני נ"י חזר הביתה עצוב. התברר, שחברי הכיתה דברו ביניהם על שמחת בר המצוה ולעגו לו, שמכיוון שהוא ממשפחה 'פשוטה מאד' ולא מיוחדת, שולחן הכבוד ב'מזרח' - יהיה ריק מ'חשובים'...

יומי בישיבת פוניבז' לצעירים, הוא קרא לבנו הגאון ר' שרגא וביקש שיהיה תחתיו.

בתקופה מאוחרת יותר (בשנת תשנ"ח), החליט רבנו להפסיק את מסירת השיעור בישיבה. תלמידים פנו אליו ושאלו מדוע לא מינה תחתיו את בנו, למסור את השיעורים באופן קבוע כפי שכבר עשה בעבר.

תשובתו היתה: "אני חושש מנגיעות! כי בעוד כשנעדרתי לזמן קצר ואחריות השיעור היתה עלי, מינתי את בני במקומי, כי ידעתי שזו טובת הישיבה, אבל עכשיו שאין לי אחריות, אני חושש מעצמי אולי אני שם אותו כי אני דואג לעצמי שיהיה לי בן בישיבה... אם הנהלת הישיבה תרצה היא תקרא לו מעצמה לבוא..."

רבינו הקפיד מאד שלא להישאר חייב טובה למי שהיטיב איתו. פעם אף התבטא: "איני רוצה טובות אחרים, כי התגמול שעלי להחזיר להם עבור זה הוא גדול לאין ערוך".

את העובדה הבאה שמענו מנכדו הג"ר אשר שטיינמן: היה זה בחודש אדר א' תש"ס. רעייתו של רבינו ע"ה לא חשה בטוב, ואחרי בדיקות שונות קבעו הרופאים, כי היא צריכה לעבור ניתוח רפואי סבך בבית החולים. העסקן הרפואי רבי אלימלך פירר, טרח לארגן את כל ענייני הרפואה על הצד המהיר והטוב ביותר, וסידר שהניתוח ייערך על ידי פרופסור מומחה.

היו אלו ימים מתוחים מאד, ובכל זאת כאשר הרב פירר השיא את בנו, ובא להזמין את רבנו למסיבת 'שבע ברכות' בביתו בשעות הצהריים, הוא החליט להכיר טובה באופן אישי ולבוא לאחל לו מזל טוב, על אף המתח שהיה שרוי בו. ועל אף שבאותם שנים כמעט שלא הלך לאירועים כאלו, אפילו אצל צאצאיו.

ואכן הוא נסע לשבע ברכות, ושהה שם זמן מועט, ואחרי זה חזר לביתו והמשיך להעביר בתפילה לרפואתה.

והיה רבינו מצוין מאד במידת הכרת הטוב, וכמו בעובדה הבאה: בבחירתו בתקופת מלחמת העולם השנייה גלה רבנו למדינת שווייץ, שם נדד מידי תקופה ממקום למקום. לא פעם הוא לן בחצר עזובה או מחסן נטוש. בין השאר התארח תקופה בביתו של יהודי אמיד טוב לב, בשם ר' ליביש רובינפלד ז"ל, שארחו בסבר פנים יפות, ואף דאג לכל צרכיו הגשמיים, כדי שיוכל לעבוד את ה' ללמוד כאוות נפשו. אפילו בסוכות דאג לו לד' מינים לברך עליהם.

שתי בנותיו של ר' ליבוש היו נשואות לשני תלמידי חכמים, ורבינו - שהיה פליט בודד ועזוב - מצא מרגוע לנפשו בכך שיכול היה לשוחח איתם בדברי תורה.

כל ימיו היה זוכר את החסד הזה ומזכירו לשבת, וכשהיה מגיע קרוב משפחתו של ר' ליבוש היה מוקירו ומכבדו על זה.

אגב מעניין לציין, כי רבינו היה משבח בעיקר על החסד הרוחני שעשה עמו ר' ליבוש, שדאג לו לקיום המצוות, ועל העובדה שהיה לו חתנים תלמידי חכמים, ופחות על העובדה שדאג לו לעזרה להינשא, לממון ולבגדים.

(מתוך הספר 'שבעינו מטובך')

כמובן שהילד נעשה עצוב מאד, ויצאו לו החשק וההתרגשות מהשמחה, הוא כבר דמיין את מבטם הלועג של חבריו לכתה, בשעה שיראו את שולחן הכבוד.

"הלכנו, אפוא, אני ובני חתן בר המצוה, אל מעונו של רבינו", סיפר אבי הבן. "מכיוון שרבינו הכיר אותי מצוין, קיוויתי בסתר לבי, אולי רבינו 'ירחם' ויגיד 'טוב, אז אני אבוא לבר מצוה'..."

"אבל אחרי שרבינו שמע את הדברים, הוא הפתיע במבטו ההפוך - הישר, הוא היטיב את מבטו לעיניו של הילד ואמר לו: 'דע לך! כמה שפחות כבוד יותר טוב!'."

"מילים פשוטות בעוצמתן! המשפט הזה עם המבט המיוחד בו נאמרו הדברים, חדרו ללבו של הבן, ועד היום הם מלווים אותו, ואותנו כל המשפחה לאורך ימים".

סיפר לנו נכד רבינו הג"ר שרגא ברלין שליט"א: בחודש אלול תשס"ו נסע רבינו לשכונת 'רמת שלמה' בירושלים למסור שיחת פתיחה לישיבה החדשה 'תורת זאב', שהעתיקה את מקומה לשם באותו יום. מכיון שיומיים קודם לכן נכנסתי לגור בשכונה, ניצלתי את ההזדמנות, ואחרי שדרש בישיבה ביקשתי ממנו לעלות לביתי, ולהכריע לי על מספר שאלות שהתעוררו בהלכות מזווה (במאמר מוסגר מוסיף ר"ש - ידעתי כי לסתם ביקור בדירה הוא לא יסכים, שכן חבל על כל רגע).

ואכן הסבא רבינו זי"ע הסכים לעלות. בעוד הוא עולה לחש לו אחד הגבאים: "הראש ישיבה לא צריך למהר, שכן יש עוד עשרים רגעים עד לשיחה הבאה בבית המוסר". כאן הסתובב אליו רבינו ואמר לו בנימת תרעומת: "וכי אמרתי להם שאבוא למסור שם שיחת חיזוק? אדרבה, הרי דברו איתי על זה והשבתי במפורש שלא אבוא".

הגבאי הנבוך ענה בגמגום: "אבל הם הבינו שהראש ישיבה כן יבוא, היתה פה אי הבנה. ובכלל, ציבור גדול של אנשים ממתין שם, וכבר הדפיסו מודעות ברחבי השכונה..."

"ככה?", הקפיד רבינו ואמר: "מודעות הן סיבה נוספת שלא לבוא, מי ביקש בכלל פרסום? וכי אתן שימשכו אותי לבוא לאיפה שרוצים? אני לא צריך לבוא!", סיים.

בהמשך הוא עלה לביתי ובדק את פתחי החדרים. הכריע, וקבעת מזוזות והיתה שמחה של מצוה. כשהוא עמד לצאת הוא לחש לי, כאילו הוא מדבר אל עצמו: "חשבתי, מה אכפת לי ללכת? אהה, נגיעות, פגעו בכבודך, לא שאלו אותך... מצד שני אין לדבר סוף, ימשכו אותי לכל מקום שרוצים?... אני לא יודע מה לומר!"...

מסיים ר"ש ברלין: "באותו רגע, כששמעתי שהוא חושש על עצמו מנגיעות, ידעתי שהוא יעשה הכל כדי להתרחק מזה. ואכן, כשיצאנו מהבית הוא אמר לנסוע לשיחת המוסר..."

בפעמים הבודדות, בהן נאלץ רבינו להפסיק את מסירת השיעור

בשבת הרביעית לבואו לבית הכנסת, איחר ד"ר קופרמן והגיע כמה דקות לאחר תחילת התפילה. והנה הוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס על ידי אחד המתפללים, וילדיו... רק עכשיו הוא הבין שבעצם המקום הזה היה שייך לאותו יהודי, שהחליט לוותר על זכותו, ואיפשר לו לשבת שם במנוחת הדעת, עם הילדים שלו

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: לקבל בנועם ובחביבות את האורחים בבית הכנסת

"מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

"בבית כנסת זה לא אוכל לקבוע את מקום תפילתי", הוא אומר. "כיצד אפשר להתפלל במקום כזה, שבו לא יודעים כיצד להתנהג עם אורחים שזה-עתי עלו לארץ?". לתומו היה סבור שמדובר בתופעה חד-פעמית, שלא תחזור על עצמה בבתי כנסת אחרים. המציאות לא היתה כזו.

בשבת הבאה נכנס ד"ר קופרמן לבית כנסת אחר, ומה גדלה אכזבתו ותדהמתו, כאשר נתקל בהתייחסות דומה. מעבירים אותו ממקום למקום, אף אחד אינו מקדם אותו בברכה, ולא מאיר לו פנים כיון שמלבד מקום-תפילה, חיפש הרופא גם קהילה מתאימה שאליה ואל מנהגיה יוכל להתחבר, היתה המשימה קשה שבעתיים. בדרך-לא-דרך נודע לו על קהילת 'אגודת רעים', ברחוב רבי עקיבא 72, וחבריו שכנעוהו להגיע ולהתפלל שם. בית כנסת זה נוסד, כידוע, על ידי עולי הונגריה, ואחד המייסדים הראשונים היה רבי אליעזר רובינשטיין זצ"ל.

למרות שהדוקטור לא הגיע מארץ זו, הוא החליט שלאור החוויות שהספיק לעבור בבתי כנסת אחרים, שווה לנסות את מזלם שם, ב'אגודת רעים'.

הוא מגיע להתפלל עם ילדיו, ומתיישב על אחד הספסלים, תוך שהוא תופס כמה מקומות. והנה אף אחד לא מבקש ממנו לקום. לא ב'ברוך שאמר', לא ב'אשרי', וכך עד סוף התפילה... ולא רק זה, אלא שבסיום התפילה ניגשים אליו כמעט כל המתפללים

קוראים לו ד"ר יצחק קופרמן, והוא נחשב לאחד ממומחי הלב הגדולים בארץ, שזכה להיות רופאם של כמה מגדולי ישראל המפורסמים. לפני עשרות שנים הוא עלה ארצה, עם משפחתו וילדיו, והתיישב בני ברק.

הגם שמוצאו לא היה מהונגריה, השתלב הרופא הנכבד בבית כנסת שכל מתפלליו נמנו על יוצאי הונגריה, וכל ענייני הקהילה ומנהגיה הושתתו על היסודות של גדולי הונגריה. כיצד קרה הדבר? איך התחבר ד"ר קופרמן לקהילה זו?

הפתרון כולל בתוכו סיפור שאותו כדאי לחרוט על לוח-הלב, משום שיש בו נפקא-מינה לכל בתי הכנסת די בכל אתר ואתר.

מה הפעולה הראשונה שעושה יהודי שומר תורה ומצוות, כשהוא מגיע לארץ חדשה, ובמיוחד ארץ ישראל? - מחפש לעצמו בית כנסת, שבו יוכל לקבוע את מקום תפילתו. גם ד"ר קופרמן עשה כך, וכיון שגם ילדיו היו כבר בגילאים כאלה שהלכו יחד איתו להתפלל, צריך היה למצוא בית כנסת שיכיל את כל המשפחה הכבודה.

בשבת הראשונה לבואו לבני ברק, נכנס ד"ר קופרמן עם ילדיו לבית כנסת פלוני, סמוך למקום מגוריו, התיישב על אחד הספסלים והחל להתפלל. לא חולפת דקה, ובהיותו ב'ברוך שאמר' נוקש פלוני על גבו ומבקש ממנו לפנות את המקום

"זה הספסל שלי מימים-ימימה", אמר האיש. קם הרופא ממקומו, ועבר לספסל אחר. והנה, רק הגיע ל"אשרי יושב ביתך" וכבר הוא מרגיש נקישה נוספת, ושוב הוא מתבקש לשים פעמיו למושב אחר. לפני 'שמונה עשרה' הוא נתקל פעם נוספת בבקשה דומה, מצד מתפלל הטוען על זכותו לשבת על הכסאות התפוסים.

'כאן לא אוכל להתפלל'

בסופה של מערכת-הנדודים הזו, מצא לעצמו פינה כלשהי וישב בה עם ילדיו, אבל אין לתאר את ההרגשה המאכזבת שפקדה אותו. והנה כאשר הגיעה התפילה לסיימה, הוא נתקף באכזבה נוספת. כמעט אף אחד מהמתפללים לא מקדם אותו בברכת 'ברוכים הבאים', לא מתעניינים בו, ופונים ללכת איש איש לביתו.

לפעמים אנחנו יכולים להיתקל בבית הכנסת בפנים בלתי-מוכרות של פלוני, והנה הוא מגיע גם מחר ומחרתיים, ונראה שהתיישב כאן בקביעות, אולי קנה/שכר דירה, ואף אחד אינו מקדים את פניו בברכת 'שלום-עליכם' פשוטה

המקומות הפנויים, אלא גם נצייד אותם בחומש ובסידור, ואף נאמר להם שאם הם זקוקים לדבר נוסף, שיפנו אלינו.

לא תמיד מחויבים לוותר על המקום

לפעמים מגיעים אל השמחות אנשים רחוקים מיהדות, הנמנים על קרובי המשפחה, ואם לא מתייחסים אליהם כראוי, ובכל הכבוד הנדרש, אנחנו גורמים לחילול השם חמור, ומביאים את האנשים הללו להסיק מסקנות לא נכונות על בתי הכנסיות שלנו.

ומאידך, התייחסות נכונה עשויה לקרב אותם באופן משמעותי לשמירת מצוות, וכל הזכויות לכך תישמרנה למי ש...הגיש להם סידור, וסייע בעדם בהגיעם לבית הכנסת.

נכון שלא תמיד מחויב אדם לוותר על מקומו. במיוחד אם האבא אינו מגיע לבדו, אלא עם ילדיו, והם - אם לא תושיב אותם במקומות הקבועים, עלולים 'לעשות שמח'. אבל, צריך לחפש דרך נאותה כיצד לפנות אל מי שהתיישב על מקומו, ואף לחפש עבורו מקום חילופי ולהובילו לשם. במקרים אלה כדאי מאד לחשוב כיצד אנחנו היינו מרגישים בסיטואציה דומה ובשמחות הנערכות במשפחה שלנו. כמה היינו רוצים שייגשו אלינו ויסייעו לנו להסתדר בבית הכנסת! כמה היה נעים לנו שלא היו מתעלמים מאיתנו! וכך ננהג גם כלפי אנשים אחרים.

מספורו של ד"ר קופרמן נוכל גם ללמוד, על החיוב להקביל את פניו של כל מי שמגיע למקומו, ולעשות זאת בנועם ובחביבות.

לפעמים אנחנו יכולים להיתקל בבית הכנסת בפנים בלתי-מוכרות של פלוני, והנה הוא מגיע גם מחר ומחרתיים, ונראה שהתיישב כאן בקביעות, אולי קנה/שכר דירה, ואף אחד אינו מקדים את פניו בברכת 'שלום-עליכם' פשוטה, לא מתעניינים בו ולא שואלים בשלומו.

מרוב הבלבול, וחוסר יישוב-הדעת המאפיין את תקופתנו, זה יכול לקרות לנו גם במעלית של הבניין... כאשר נוסעים עם דייר חדש, ולא מגלים אכפתיות בזהותו ובשלמו. לא שואלים אותו מאין בא, ולאן הוא הולך. ופוק חזי מאי עמא דבר, לצערנו...

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

ומקדמים אותו בפנים קורנות ומאירות, ו...מבקשים ממנו שיקבע אצלם את מקום תפילתו. התמונה המעודדת הזו חוזרת על עצמה גם בשבת השנייה. הוא מתיישב על הספסל, ואף אחד אינו מזיז אותו. וכך גם בשבת השלישית.

רק עכשיו הוא הבין...

בשבת הרביעית לבואו לבית הכנסת 'אגודת רעים', איחר ד"ר קופרמן והגיע כמה דקות לאחר תחילת התפילה. והנה הוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס על ידי אחד המתפללים, וילדיו...

רק עכשיו הוא הבין שבעצם המקום הזה היה שייך לאותו יהודי, שהחליט לוותר על זכותו, ואיפשר לאורח לשבת שם במנוחת הדעת, עם הילדים שלו.

"בבית כנסת זה אני קובע את מקום תפילתי לצמיחות", הודיע ד"ר קופרמן. ואכן, מזה עשרות רבות בשנים שהוא נמנה על מתפלליו הקבועים של 'אגודת רעים'.

סיפור זה, מן הראוי שישמע בכל בתי הכנסיות, ויופקו ממנו הלקחים הנכונים. גם אם לא מדובר במי שמחפש לעצמו מקום-של-קבע להתפלל בו, אלא הגיע לבית הכנסת כאורח, כדי להשתתף באחת השמחות, ומחפש לעצמו מקום-ישיבה, שבו יוכל לשבת עד סוף התפילה - חובתו של כל אחד מן המתפללים לסייע בעדו, לקדמו בברכת 'שלום עליכם' ו'ברוכים הבאים', ולהעניק לו הרגשה טובה.

כשמדובר אכן באורחים המגיעים לשמחות, המשימה היא קלה יותר, אבל עדיין נחוצה מאוד... במיוחד כשמדובר בשמחה המרכזת סביבה אורחים רבים, וקל-וחומר אם השמחה נערכת בשבת עמוסה ממילא, כמו שבתות בין-הזמנים, כשהבחורים נמצאים בבית הוריהם. לעיתים תכופות יוצא לנו להיתקל באורח הנכנס בשערי בית הכנסת, וכיון שהוא אינו רוצה ליטול את מקומו של אף אחד, הוא כמו-מבקש שידריכו אותו היכן אפשר לשבת, מביט אנה ואנה, ומצפה שאחד המתפללים הקבועים יבחין בו, ויוביל אותו אל המקום הנכון. הרי רק מי שמתפלל בקביעות במקום ההוא, יודע היכן באמת יש מקומות פנויים. מי נמצא ומי לא נמצא, מי מתפלל במנין זה, ומי במנין אחר, כך שהמקום שלו פנוי עתה, וכל כיוצא באלה הפרטים, שהאורחים אינם מודעים להם.

האורחים מגיעים בדרך כלל יותר מוקדם מהמתפללים הקבועים, כשמרבית המקומות עדיין פנויים, ועל כן הם תופסים ספסלים, בסומכם על הלב-הטוב וגמילות-החסד של המתפללים הקבועים, שלבטח יאפשרו להם לשבת באופן חד-פעמי על המקום שלהם, ולא יקימו אותם.

האורחים לא עושים חשבון, שיתכן ש'פעם האחת' הזו כבר היתה בשבוע שעבר, וגם לפני שבועיים ושלושה, בשמחות אחרות שהתקיימו בבית הכנסת, וגם אז התיישבו האורחים במקומות הקבועים, וגרמו לאי-נעימות למתפללי בית הכנסת.

כמה נעימות אנחנו יכולים לגרום כמו-ידינו, אם ניגש אל האורחים ונסייע בידם בכל הצטרכויותיהם, ולא רק שנוביל אותם אל

יש בדור תורה, יש בדור תפילה. ניתן לראות אפילו ילדים ונערים, שעומדים לתפילת שמונה עשרה במשך קרוב לעשר דקות. לעיתים מזומנות נזקק שליח הציבור לחכות כמה דקות, עד שיהיו עשרה אנשים שיסיימו להתפלל. אנשים מלאים במצוות כרימון. מדוע, אפוא, אין הגאולה באה?

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על הגאולה השלימה

"מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

"מה טובו אוהל שילה ובית עולמים בישובן, שמקריבין בהם

קרבתות לכפר עליכם" (רש"י)

רבי פינחס אליהו הורוויץ מוילנא כתב ב'ספר הברית': "דרשתי וחקרתי מדוע הגלות הזאת כל כך ארוכה? ואראה והנה בדורות אלה יש הרבה תורה בישראל, מרבים העם ללמוד משניות, גמרא ופוסקים, גם ספרי קבלה, וכמו כן הרבה אנשים התחזקו בדורות אלה בתפילה בכל כוח ועוז, ובכל זאת לא בא לציון גואל".

אכן תמיהה גדולה! יש בדור תורה, יש בדור תפילה. ניתן לראות אפילו ילדים ונערים, שעומדים לתפילת שמונה עשרה במשך קרוב לעשר דקות. לעיתים מזומנות נזקק שליח הציבור לחכות כמה דקות, עד שיהיו עשרה אנשים שיסיימו להתפלל. אני עדיין זוכר שבעודי ילד, אם הייתי רוצה להתפלל שמונה עשרה, או לקרוא קריאת שמע מילה במילה כמונה מעות, הייתי חוטף גערות מבעלי הבתים: "יוהרה! יוהרה!". אנשים סיימו להתפלל שמונה עשרה ברגע כמימריה...

באחת מהרצאותי כשהבאתי את דברי ה'חפץ חיים' זצ"ל שאדם יכול להוציא מפיו מאתיים מילים בדקה, ניסה מישהו להתווכח איתי... "וכמה זמן לוקח לך להתפלל שמונה עשרה?" שאלתי את האישי, שהוריד את ראשו ואמר: "כן! כן! אפשר לומר מאתיים מילים בדקה..."

הקב"ה ברא באדם את המכונה הזו הנקראת פה, באופן שתוכל להוציא מאתיים מילים, כדי שנוכל לברוא מאתיים מלאכים קדושים, מלאכי רחמים, ולא כדי שנוצל את המכונה הזאת להטיס את התפילה, או גרוע מכך, כדי לדבר לשון הרע ורכילות. כפי שדרשו חז"ל (חגיגה ה"ב) על מאמר הכתוב: "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחוו" (עמוס ד, י), כשאדם מדבר הוא מוציא מפיו רוח ממללא. והוא יתבע "מה שיחוו" - כיצד ניצל את המכונה שניתנה לו, ועל מה הוציא את הרוח מפיו.

אולם עדיין יש רבים שמתפללים כראוי. ועל כן עולה השאלה: הרי תורה יש, תפילה יש, וגם גמילות חסדים יש. אנשים מלאים במצוות כרימון. מדוע, אפוא, אין הגאולה באה? שלושת עמודי העולם

עומדים לכאורה, על תילם, ואף על פי כן עדיין אנו שקועים בתוך הגלות המרה.

משיב רבי פינחס אליהו הורוויץ: "אין זאת אלא מפני שיש איזה מפסיד העומד כנגדם, ויבוא גם השטן להחליש כח שלוש כיתות אלו, כי זבוב אחד מת יבאיש הרבה שמן רוקח. ויהי כאשר חיפשתי לדעת מי הוא זה המפסיד, מצאתי שכל הג' כיתות כולן, אינם מכוונים במה שהם עושים להוציא קודשא בריך הוא מגלותא, כי אם לצורך עצמם ותועלתם".

רבי פינחס אליהו הורוויץ ממשיך וכותב: "כתיב: 'עמו אנכי בצרה', שכינתא בגלותא סובל סבלם וצר בצרתם, אך הם אינם חוששים לכאב שמים, אלא כל אחד לדרכו פנה, וכל תורה ומצוה שהוא עושה, הוא מכוון לקנות לו מקום חשוב בגן עדן ועולם הבא, ושיצליח על ידי זה בכל משלוח ידיו, ושיאריך ימים עם אשתו ובניו. וכל ישעו וכל חפצו שתהיה לו פרנסה בכבוד, ושיזכה לבנות לו בית גדול וחצר מאבני גזית, כפיסין לבנים, הכל כמנהג המדינה, למען יעמוד ימים רבים ויירשנה בניו... ויאריך ימים בגלות, זה כל תכליתו של ישראלי בגלות הזה".

לא כואב לנו על ביזוי כבוד שמים. אנו עוברים ברחוב ורואים כל כך הרבה יהודים נחמדים, יקרים כיהלומים שעם קצת מאור פנים, עם קצת יחס, היינו יכולים לקרב אותם לאבינו שבשמים! ישנם רבבות בני נוער אומללים, שאינם יודעים דבר על מתיקות התורה, רק משום שאף פעם לא היה מי שניסה להסביר להם, באכפתיות

במסירות ובדרכי נועם. ואם אנו עוברים לידם וממשיכים בדרכנו כאילו לא ראינו כלום, זה סימן מובהק הוא שביזוי כבוד שמים לא כואב לנו...

רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל אמר על כך משל נפלא:

מעשה בעשיר גדול שעמד לחתן את בן זקונו. לעשיר היו שני בנים בוגרים שהתגוררו במקום מרוחק. הבכור היה עשיר, ואחיו הצעיר יותר היה עני מרוד. האב שרצה ששני בניו הבוגרים יופיעו בחתונת אחיהם הקטן בצורה מכובדת, שלח לבנו הבכור את המכתב הבא: "מבקש אני ממך שתגיע לחתונה עם אשתך וילדיך בצורה המכובדת ביותר. קנה לכולם בגדים מפוארים, וסע לאולם השמחה בכרכרה מפוארת. אל תחסוך בכלום כי זהו כבודי שתגיע בכל ההוד וההדר. בקשה נוספת לי אליך, סייע לאחיך הנמצא במצב כלכלי פחות משופר משלך. קנה לו ולכל משפחתו בגדים מפוארים ושכור מראש כרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים, שתוביל אותם לחתונה. ובאשר להוצאות הגבוהות, הסר כל דאגה מלבך. אני אשלם לך את כל העלויות הרבות, שכן מודע אני לכך, שאת כל ההוצאות הללו עושה אתה לכבודי".

הבן הבכור החל במסע קניות ארוך. הוא פנה לחייט מומחה והזמין בגדי פאר והדר לו ולכל בני משפחתו. כמו כן הוא פנה לבעל כרכרה מלכותית, הפקיד בידו דמי קדימה, ושכר מראש את שרותיו ליום החתונה. אין צורך לציין שהבן הקפיד לדרוש קבלות על כל סכום שהוציא, כדי להציגן בבוא העת בפני אביו ולקבל את ההחזר המובטח.

הימים חלפו והבן הבכור שהיה שקוע בהכנת משפחתו לחתונה, טרם טרח לטפל באחיו העני, ולהכין גם אותו ואת משפחתו לשמחה. סמוך למועד החתונה, נזכר הבן הבכור באחיו האביון ובבני משפחתו, אך עקב הזמן הדחוק לא נותר פנאי כדי לתפור עבורם בגדים משובחים. במקום זאת קנה להם האח הבכור בגדים מוכנים פשוטים וזולים, שנתפרו שלא לפי מידתם. גם כרכרה מפוארת יש להזמין כמה ימים מראש, וכעת לא נותרה כל ברירה, אלא לשכור עבור העני ומשפחתו עגלה פשוטה רתומה לסוס תשוש וזקן.

שני האחים ובני משפחותיהם הופיעו יחדיו בחתונה, אך ההבדל

אנו עוברים ברחוב ורואים כל כך הרבה יהודים נחמדים, יקרים כיהלומים שעם קצת מאור פנים, עם קצת יחס, היינו יכולים לקרב אותם לאבינו שבשמים!

התהומי בניהם זעק לשמים. עם כל זאת האבא קיבל את שניהם בשמחה, ולא הפגין את מורת רוחו למראהו העלוב של בנו העני ומשפחתו. החתונה נערכה בשמחה ובששון, ובתומה ניגש הבן הבחור לאביו העשיר, הציג את הקבלות וביקש את ההחזר המובטח. להפתעתו הרבה התכחש האב להבטחתו, וסרב במפגיע לפרוע את הקבלות. "אינני חייב לך מאומה!".

הבן הנזעם מיהר לשלוף מכיסו את המכתב עם הבטחה המפורשת, אך האב נותר איתן בסירובו ונימוקו עמו: "התחייבתי לשלם לך את כל ההוצאות שתוציא לכבודי. אך את כל מה שהוצאת, לא לכבודי הוצאת, אלא לכבוד עצמך הוצאת! אם כבודי היה חשוב לך, היית דואג לאחריך בדיוק כמו שדאגת לעצמך, מלביש אותו ואת בני משפחתו בבגדים מכובדים, ושוכר עבורם כרכרה ראווה לשמה!". והנמשל הוא, שאמנם אנו לומדים תורה, עוסקים בלימוד התורה ובגמילות חסדים, אך פעמים רבות שוכחים את העיקר, ואיננו מכוונים לעשות נחת רוח לבורא. ובשל כך הגאולה מתמהמהת ומתעכבת במשך דורות על גבי דורות.

(על הגאולה מתוך 'אריה שאג', דברים)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

בוקר אחד, כאשר בעל הבית שאצלו התארחתי הלך לעבודה, הבאלעבוסטע שאלה אותו: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?". הוא היה עונה בטבעיות גמורה: "תשמעי, לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני אטריות"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על אמונה מוחשית בהקב"ה

"מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

גדול, שיש להתנהג אליו בדרך ארץ מיוחדת. היא היטיבה עמו ועם התלמידים, אפשרה לתלמידים להיכנס כאשר הרב רצה, והשתדלה לעשות למענו את הטוב ביותר. עד כדי כך, שכאשר השתחרר מבית חולים, לא נתנה רשות לאף אחד להעביר את חפציו לרכב, אלא רק היא בעצמה, כי היה לה רצון ליזכות לעשות משהו לכבוד הצדיק.

טרם צאתו, פנה אליה הרב שך ואמר לה: "יש לי בקשה אליך".

- "איזו בקשה יש לרב ממני?"

- "אני מבקש ממך, שתפסיקי לעשן".

לאדם הרגיל לעשן, הפסקת העישון היא דבר קשה מאוד. ובכל זאת הרב שך ביקש ממנה: "תפסיקי לעשן, יהיה לך טוב בחיים!".

השיבה לו: "רבי, כיון שביקשת אני מפסיקה לעשן!"

בדרך מבית החולים שאלוהו התלמידים: "מה היה הענין בבקשה הזו, מה הנפקא מינה לראש הישיבה אם היא תעשן או לא?"

והרב שך הסביר להם במתק לשונו: "תראו, לאחות הזו אני חייב הכרת הטוב, היא עזרה לי בבית החולים. הכרת הטוב המעולה ביותר היא, לעשות לה טובה רוחנית. כאשר מתחסדים עם יהודי ברוחניות

זה החסד הגדול ביותר! להחזיר אותה בתשובה - הרי זה לא פשוט במצבה... אבל דבר אחד כן אפשרי: היא מעשנת, כל ימות השבוע וגם בשבת. לומר לה לא לעשן בשבת - היא לא תשמע, לכן אמרתי

כי מטעמי בריאות כדאי שלא תעשן כלל. את זה היא הבינה. אם

סיפר לי הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'ר' חיים עוזר' בבני ברק, שהוא הכיר בחיפה יהודי זקן ירא שמים, שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' זצ"ל לעת זקנותו.

פעם אחת היה ה'חפץ חיים' במצב של 'בדיחא דעתיה'. אנחנו צריכים לדעת שאצל אנשים כאלו ה'בדיחא דעתיה' לא הגיע מכך שאכלו איזה צ'ולנט טוב... אי אפשר לדעת אצלם, כי הכל זה סוד שבסוד - "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם".

זו היתה שעת הכושר, שה'חפץ חיים' דיבר על עצמו: "עפעס, משהו הלא עשינו בחיים!" - כך אמר.

ה'חפץ חיים' לא פרט, רק אמר: 'משהו', ואז הוסיף: 'נו, אגיע לשם למעלה, ובשביל ה'משהו' הזה הקב"ה ודאי ירצה לשלם לי. אם הקב"ה ייתן לי את הסטנדר ואת הגמרא - זה תשלום בשבילי. אם לא ייתן לי את זה, מה שישלם לי, זה לא זה!"...

ה'חפץ חיים' רצה להמחיש ליושבים בשולחן לידו - "יתנו לי את הסטנדר עם הגמרא? זה תשלום!"

מדוע אני מספר זאת? כדי שכל אחד מאיתנו יעריך וירגיש את ה"מה טובו אהליך יעקב", שנדע להודות לקב"ה "ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש", ולחזק עוד ועוד את "הקול קול יעקב", ואז נזכה ש"אין הידיים ידי עשו".

מספרים כי רבי ברוך בער מקמניץ זצ"ל אמר פעם בלשון שאלה: "כאשר אגיע לעולם האמת, עם מה אבוא?!", ההייליגער רבי ברוך בער שואל את עצמו במה יבוא לשם!...

והוא השיב: "אם בתורה - יאמרו לי: 'וכי זו תורה?!' אם ביראת שמים - יאמרו: 'וכי זו יראת שמים?!' ימחקו לגמרי את המעשים שלי".

"אמנם", כך אמר, "בדבר אחד אוכל לבוא לשם. אוכל לומר בלב שקט: 'רבנו של עולם, אהבתי יהודי!' כי כאשר בא לקראתי, אוהו! כמה שמחתי לקראתו, הנה בא יהודי! בזה אוכל לבוא לעולם הבא".

הרב שך זצ"ל עבר ניתוח קשה מאוד. בבית החולים היתה אחות, אשה חילונית, שהעריכה והכירה שהמאושפז הוא אדם

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? הרי שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה - וגם בכך אנו שווים. "אם כן מהו ההבדל הגדול שיש בינינו?"

ולא יאכל - הקב"ה לא ייתן לו בריאות. אבל בסופו של דבר צריך לדעת, שלא האכילה היא שנותנת את הבריאות, ושום השתדלות לא תעזור לבריאות, אם הקב"ה לא ייתן אותה. בספר 'חובות הלבבות' (שער חשבון הנפש) כתוב, שחובת ההשתדלות אינה על מותרות. אדם צריך להאמין באמונה שלמה שבין אם ישתדל ובין אם לא - בסופו של דבר יהיה לו אותו דבר. כל אחד יקבל את מה שהקב"ה קצב לו.

סיפר רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, שמשמים מראים לו זאת עין בעין, בכל פעם מחדש, בכל נסיעה שהוא נוסע לגיוס כספים ליישיבה: אם הוא נוסע לשוויץ - הכסף מגיע מלונדון. אם הוא נוסע ללונדון - הכסף מגיע מאמריקה... וזאת כדי להראות לו: ההשתדלות היא הכרח, אולם הישועה אינה מגיעה מחמתה, אלא מהשי"ת. בימים עברו אנשים, גם הפשוטים שבהם, חיו במוחש את הציפיה למשיח ולגאולה השלמה.

שח רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: בתקופה שלמדתי ביישיבה לא היו חדרי אוכל ביישיבות. הבחורים, ואני בתוכם היו אוכלים 'טעג' [מים] אצל בעלי הבתים שבעיר. בוקר אחד, כאשר בעל הבית שאצלו התארחתי הלך לעבודה, הבאלעבוסטע שאלה אותו: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?"

הוא היה עונה בטבעיות גמורה: "תשמעי, לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני אטריות..."

למחרת אכלתי שוב באותו בית, ושוב אני שומע את הבאלעבוסטע שואלת את בעלה, עם יציאתו לעבודה: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך היום לארוחה?"

שוב ענה בטבעיות גמורה: "תשמעי לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני שעועית..."

א מוראדיגא זאך! כך חיו את המשיח!
"אחכה לו בכל יום, שיבוא"

(לקט מתוך הגדה של פסח 'חי ראובן')

היא, אכן, תפסיק לעשן, הרי תפסיק גם בשבת, והרווח גדול מאד, כי גם סיגריה אחת פחות בשבת היא רווח מאין כמוהו. בכך הועלתה לה בהכרת הטוב".

לנו אין מושגים כאלה. אנו חושבים כי עד שלא תופסים בחור מהרחוב בתל אביב, ומושיבים אותו להיות בחור ישיבה, לא עשינו דבר... מהרב שך יש ללמוד שלא! הצלת יהודי פעם אחת מחילול שבת - הכל כדאי!

אין דברים קטנים ברוחניות!

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? הרי שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה - וגם בכך אנו שווים. "אם כן מהו ההבדל הגדול שיש בינינו?"

נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, אלא שאין לברך ברכה לבטלה, וכדי שאוכל לברך אני אוכל תפוח. ואילו אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, וכדי שתוכל לאכול לכן אתה מברך".

"נמצא אפוא", סיכם הרב'ה, "שההבדל בינינו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח!"

השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם - בתפוח או בברכה?

כל אחד יכול להתבונן בעצמו: כמה ראש הוא שם באוכל, וכמה ראש הוא שם בברכה שלאחריו? אם את האוכל הוא אוכל במתינות, עם כל הגעשמאק, תוך שימת דגש על כל פרט, ואת הברכה הוא ממלמל בכמה שניות - הריהו מוכיח בזאת שאצלו הגשמיות היא העיקר...

לעומת זאת מי שזכה להבין כי האוכל הוא רק היכי תמצוי להגיע אל המטרה שהיא עבודת הבורא, ועושה מהאוכל טפל ומהברכה עליו עיקר - הריהו מוכיח בזאת שהרוחניות היא העיקר בחייו.

כשהייתי ילד, היה אבי ז"ל לוקח אותי לשמוע את פה קדוש וטהור, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ואני זוכר שפעם שמעתי ממנו דיבור שממש זיעזע אותי. א שטיק אמת. הוא נתן זעקה: "מיר לעבן אין כפירה!" - אנו חיים בכפירה!

דבריו היו לפלא. הוא הרי לא מדבר בפני אנשים ברחוב דיזנגוף... הוא מדבר לפני ציבור של יראים ושלמים. על אלו חיים של כפירה הוא מדבר?

הוא הסביר: אנחנו סוברים שאם אנחנו אוכלים - האוכל מבריא אותנו. הרי אם לא נאכל שלושה ימים - גופנו יחלש, וכשנאכל - גופנו יחזק, הוי אומר: האוכל מבריא אותנו.

זוהי כפירה גמורה. מי לעבן אין כפירה! האוכל הוא רק השתדלות! הבריאות היא מהקב"ה!

אין הכי נמי, אם אדם לא עושה את ההשתדלות שהוא מחוייב בה,

מיודענו, אשר הקפיד מאז ומעולם על תפילה במניין בכל מחיר, לא הסכים להרים ידיים ולוותר. הוא התחנן בפני אותם שני יהודים כי ימתינו עוד שעה קלה, תוך שהוא מתחייב כי ידאג למניין כדת וכדין. במקביל, התקשר הלה לתחנת מוניות קרובה, והזמין שבע מוניות אל השטיבלאך, תוך שהוא מבקש מראש המתנה של רבע שעה במקום...

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל, בפניני הפרשה

"מָה אֶקַּב לֹא קִבָּה אֶל וּמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם ה'" (במדבר כ"ג, ח')

לכאורה, יש להבין, מה פשר טענתו של בלעם, כי אינו יכול לקלל את עם ישראל משום שהקדוש ברוך הוא אינו מקללם? הלא כל הסיבה לכך שבלק הזמינו בכדי לקלל את עם ישראל, היתה מאחר והקדוש ברוך הוא לא קיללם, שהרי אילו היו מתקללים על ידי ה' יתברך, לא היה צורך בקללתו של בלעם!

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

מעשה ביהודי, אשר התגורר במשך תקופה ממושכת ב'דמי מפתח', הסדר שמשמעותו הוא תשלום של חלק מסויים ממחיר הדירה, בתמורה לזכות לשכור את הדירה באופן קבוע במחיר מוזל. לאחר תקופה, אחר שגדלה משפחתו, זכה אותו יהודי לרכוש לעצמו דירה חדשה, גדולה ומרווחת, כאשר הוא משלם תשלום משמעותי מראש, ואת היתרה בכוונתו לממן מהשבת זכותו בדירת דמי המפתח לבעליה, וקבלת התשלום הראשוני ששילם.

אך בשלב זה התברר לאותו יהודי, שאין זה כה פשוט... בעלי הדירה סירבו להשיב את דמי המפתח, עובדה אשר הותירה אותו חסר אונים לחלוטין. ברור היה לו, כי מבלי הסכום המשמעותי בו היה מדובר - לא יוכל לשלם את יתרת מחיר הדירה שרכש, והדבר יגרום כמובן השלכות משמעותיות, ובכללם קנס גדול בשל העיכוב בתשלום הסכומים עליהם התחייב.

מיודענו הסתובב במשך ימים ארוכים כשהוא מוטרד ולחוצן, והמתח כמובן נתן את אותותיו במצב הרוח המשפחתי. אולם משהגיע יום שבת קודש, התעלה מעל עצמו והשיל מעליו את כל דאגותיו. הוא השתדל להסיר מליבו כל מחשבה אודות הסכום שעליו לשלם, ואודות מקור המימון שנחסם בפניו, ולאמץ את התחושה כביכול כל מלאכתו נעשתה ושום דבר אינו מטרידו.

אותו יהודי, נמנה על חסידיו של הצדיק רבי משה יחיאל מאוז'רוב. גם בשבת זו, כמדי שבת בשבתו - התפלל בבית מדרשו של הצדיק, ואף השתתף בשולחנותיו הטהורים. כך בליל שבת, כך בשבת בבוקר, וכך גם בשעת רעוא דרעווין...

או אז, בשעה נעלה זו, נשא הצדיק את דברי תורתו ואמר: "נאמר בפסוק (ישעיה ס', כ"ב) 'בעיתה אחישנה', ודרשו על כך חז"ל

הקדושים (סנהדרין צ"ח, ע"א): 'לא זכו - בעתה; זכו - אחישנה'. ומדבריהם שמענו, כי לעיתים, גם אם עדיין לא הגיעה עת הישועה, מכל מקום אם האדם בבחינת 'זכו', והיינו שעומדת לו זכות מיוחדת - הרי שיכול הוא לזכות ל'אחישנה', והקדוש ברוך הוא יקדים את ישועתו!"

דבריו אלו של הצדיק, עוררו תקוה חדשה בליבו. מי יודע? אולי תמצא גם בידו זכות אשר תחיש את ישועתו?

במוצאי שבת, לאחר הבדלה, הורה הצדיק למיודענו כי ימתין מעט, ומשעזבו שאר הנוכחים את המקום - פנה אליו וברר האם ישנה התקדמות כלשהי בנוגע לדירה, שכן מיודענו כבר הספיק לספר לו בשבוע החולף אודות הבעיה אשר צצה לה לפתע פתאום.

בלב כבד, סיפר מיודענו את האמת לאמיתה. הוא סיפר כי לעת עתה אין כל התקדמות, והרי הוא כעת בבחינת 'מאין יבוא עזרי'. פתח הצדיק ואמר: "הלא זה עתה דיברנו על הנושא של 'בעיתה' - אחישנה!... ובכן, בזכות כך שהסרת דאגה מליבך ביום השבת, וכיבדתו במנוחת הדעת שלמה - תזכה אף אתה שישועתך תחוש משמים!"

ואכן, הפלא ופלא: שעה קלה לאחר מכן, כאשר הגיע מיודענו אל ביתו - מצא את רעייתו ממתינה לו בהתרגשות בפתח הבית. היא סיפרה, כי זה עתה הגיע בעל הדירה, וביקש להיפגש עמו בדחיפות.

מיודענו ניגש להבדיל על היין, ולכשסיים - נשמעו דפיקות בדלת. היה זה שוב בעל הבית, אשר הכריז על נכונותו לקבל בחזרה את הזכות המלאה בדירה, ולהשיב את דמי המפתח לבעליהם... וכך, עוד באותו הערב נחתמו המסמכים הדרושים, והסכום המדובר שולם עד לפרוטה האחרונה. דבריו של הצדיק התקיימו במדויק: "בעיתה - אחישנה!"

הרי לנו, כי לעיתים, גם לאחר שנגזרה טובה על האדם - יש צורך בזכות מיוחדת בכדי לזרז את הטובה לבוא. וכן לאידך גיסא. לעיתים, חובה מסויימת, שאינה סיבה מספקת לעונש - מזרזת את העונש שהגיע לאדם בלאו הכי בשל חטא אחר, וגורמת לכך שלא יזכה להארכת אף, כפי שהיה זוכה בלעדיה...

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של רבינו האור החיים' הקדוש שהיה אומר כך: כאשר אין מגיע לאדם עונש, לא יתכן שתפגע בו קללה כלשהי, ואפילו לא קללתו של בלעם הרשע. לא יעלה על הדעת כי ביכולתו של בלעם יהא לגרום לכך שהבורא יתברך, הטוב והמיטיב, יאפשר להרע לאדם שאין עול בכפיו!

אלא מה? כוחו של בלעם היה בכך, שכאשר הגיע לאדם עונש בשל מעשיו, אלא שמשמים האריכו אף ודחו את עונשו - הרי שעל ידי קללתו הזרזה הרעה לבוא. אולם כעת הסביר בלעם, כי מאחר ועם ישראל אינם ראויים לעונש כלל, והקדוש ברוך הוא כלל אינו חפץ לקללם - הרי שאין בכוחה של קללתו לפעול מאומה, ועל כן אין ביכולתו למלא את מבוקשו של בלק ולקללם.

"לֹא הִבִּיט אֲנִי בְּעֵינַי וְלֹא רָאִה עֹמֵל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מְלָךְ בּוֹ" (במדבר כ"ג, כ"א)

בדברי הפסוק, יכולים אנו למצוא רמז נפלא, על פי המעשה הבא: מעשה ביהודי, אשר בעקבות שרשרת של עיכובים בלתי צפויים - מצא את עצמו בשעת לילה מאוחרת, הרבה אחרי חצות, בדרכו אל השטיבלאך שבשכונת 'זכרון משה', כשהוא מבקש להתפלל תפילת ערבית במנין. בשעה זו, הסיכוי למצוא עשרה יהודים אשר טרם התפללו תפילת ערבית - היה נראה קלוש למדי: כאשר הגיע אל השטיבלאך, הוא מצא שם שני יהודים בלבד, וגם הם כבר עמדו לעזוב את המקום, לאחר שנואשו מהסיכוי למצוא מנין לתפילה. אולם מיודענו, אשר הקפיד מאז ומעולם על תפילה במנין בכל מחיר, לא הסכים להרים ידיים ולוותר. הוא התחנן בפני אותם שני יהודים כי ימתינו עוד שעה קלה, תוך שהוא מתחייב כי ידאג למנין כדת וכדין. במקביל, התקשר הלה לתחנת מוניות קרובה, והזמין שבע מוניות אל השטיבלאך, תוך שהוא מבקש מראש המתנה של רבע שעה במקום...

מאחר ומדובר היה בשעת לילה מאוחרת, לא חלפו אלא רגעים ספורים עד שהגיעו המוניות למקום. מבלי לאבד רגע, ביקש מיודענו מהנהגים כי יואילו להצטרף ולהשלים מנין בשעת ההמתנה, חילק כיפות לאלו מביניהם שלא היו שומרי תורה ומצוות, וכך, החלה עד

מהרה התפילה במנין של יהודים יקרים, אשר חלקם זכו בעקבות כך להתפלל תפילת ערבית, אחרי תקופה ארוכה בה לא זכו לכך... רבע שעה לאחר מכן, הסתיימה התפילה, ומיודענו שלף את ארנקו וביקש לשלם לנהגי המוניות את המגיע להם. אולם כאן, ציפתה לו הפתעה: כל הנהגים, עד האחרון שבהם, סירבו לקבל כל תשלום. "אנו גובים תשלום על עבודה, ואילו תפילה - אינה עבודה!", הבהירו הללו, ושלושה מביניהם אף הכריזו כי מאותו היום ואילך יפקדו את בית הכנסת מדי ערב...

הרי לנו דבר פלא: יהודי, גם אם הוא רחוק מתורה ומצוות - מכיר בכך שהמצוות הינן בגדר 'זכות' ולא בגדר 'עמל'!

ובכן, נקודה זו רמוזה בדבריו של בלעם הרשע, שאמר כי "לא ראה עמל בישראל", כלומר, בלעם הזכיר את מעלתם של ישראל, שבכל המצבים אינם מתייחסים אל המצוות כ'עול' וכ'עמל' - אלא כזכות גדולה ונפלאה!

"הֵן עִם כְּלָבִיא יָקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁפֹּב עַד יֵאָכֵל טָרְף וְזֶם חֲלָלִים יִשְׁתָּה" (במדבר כ"ג, כ"ד)

ובמדרש (במד"ר כ', כ'): "הן עם כלביא יקום" - אין אומה בעולם כיוצא בהם. הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות, ועומדין משנתן כאריות, וחוטפין קריאת שמע וממליכין להקב"ה ונעשין כאריות, ומפליגין לדרך ארץ למשא ומתן".

בפשטות נראה, כי כוונת חז"ל הקדושים הינה לבאר את השבח ששיבח בלעם את ישראל, ולומר כי נשתבחו בכך שהם אינם פותחים את היום בכוסית של "ש, כמו שאר גויי הארצות, אלא בקריאת שמע ותפילה - שרק לאחריהן הם מתחילים את סדר יומם ופונים לעסוק בדרך ארץ ובמשא ומתן. אולם לכשנתבונן בדברים, נמצא כי יש בהם עומק רב, אותו נוכל להבין על פי המעשה הבא אותו מספר ה'סבא' מנובהרדוק בספרו 'מדרגת האדם':

בעיר ורשה, היתה חבורת גנבים, שהצליחה ללסטם את הבריות בדרך מתוחכמת במיוחד. הם היו פונים אל קורבנם האומלל, ומציעים לו לקנות מהם מאה אלף רובל בשטרות כסף מזוייפים, בתמורה לשלושים אלף רובל בשטרות כסף אמיתיים, תוך שהם מבטיחים שמדובר בזיוף כה מקצועי - עד שאין בעולם מי שיוכל לעמוד עליו.

כדי לשכנעו בכדאיות העסקה - הם היו מציעים לו הצעה מפתה: הם היו מוסרים לידו כמה משטרות הכסף הללו, ומציעים לו לגשת עמם אל הבנק... אם בבנק יזהו את הזיוף - הרי שהעסקה כמובן בטלה ומבוטלת... אולם אם השטרות יעמדו במבחן עיניהם הבוחנות של הבנקאים - הרי שהקונה יכול להיות סמוך ובטוח, כי אף אחד אחר לא יוכל לגלות את טיבם האמיתי.

ואכן, אנשים רבים נפלו בפח, ונענו להצעה המפתה. הם היו ניגשים עם השטרות אל הבנק, ואכן, התברר כי אפילו הבנקאים המומחים ביותר לא הצליחו לזהות את הזיוף. בעקבות כך, התפתו אותם

אנשים לשלם שלושים אלף רובלים בשטרות אמיתיים, בתמורה למאה אלף בשטרות המזוייפים אותם הציעו הנוכלים.

דא עקא, שכאשר היו הללו יוצאים מבתים של הגנבים ובאמתחתם שטרי הכסף המזוייפים - היו ממתנינים להם בקרבת מקום שוטרים, אשר עצרו אותם בתואנה שהגיע אליהם מידע אודות חבורת זייפנים הפועלת בעיר... מאחר והעונש על החזקת שטרות כסף מזוייפים היה חמור ביותר, עד כדי עונש מוות או למצער מאסר ממושך - היו האומללים נחרדים עד עמקי נפשם, וכך, הם היו מחכים לשעת הכושר, ובורחים כל עוד רוחם במ - תוך שהם משאירים את המזוודה ובה כל השטרות המזוייפים בידם של השוטרים.

אותם אנשים שאיבדו את כל רכושם, לא העלו בדעתם את האמת הפשוטה: האמת היתה, שה'שוטרים' - לא היו אלא גנבים בתחפושת, חלק מחבורת הנוכלים. השטרות המזוייפים - לא היו מזוייפים כלל, אלא שטרות אמיתיים, ולכן הם עמדו במבחנם של הבנקאים המומחים ביותר. ואילו התרמית היתה מבוססת על ההנחה, שהאדם הסבור כי בידו שטרות מזוייפים - לא יהיה אמיץ דיו בכדי לטעון כי מדובר בשטרות אמיתיים, ולהעמיד את טענתו במבחן... אילו היה בו האומץ לכך - הוא היה ניגש עם ה'שוטרים' אל הבנק, מוכיח את טענתו, ונותן כשבידו מאה אלף רובלים בשטרות אמיתיים! אולם מאחר והוא עצמו סבר שמדובר בשטרות מזוייפים - הוא חשש לעשות זאת, וכך, הוא השאיר את הכסף בידם של הנוכלים, בעודו סבור כי הצליח להציל את עצמו מגזר דין נורא ואיום...

הרי לנו, כי ההבדל בין רווח עתק לבין הפסד צורב - נעוץ היה בנקודה אחת: **באמונה!** מאחר ואתם אנשים לא **האמינו** באמת ובתמים באיכותו של הכסף שבידם, הם לא צלחו את שעת המבחן - והפסידו את כל רכושם!

ומכאן, מסר לדורות: אם האדם אינו מצליח לעמוד במבחן רוחני, הרי שיש בכך כדי להוכיח שאמונתו מלכתחילה לא היתה חזקה דיה!

כעת, נוכל להבין את דברי השבח של בלעם הרשע ביחס לעם ישראל: כאשר בלעם הרשע ראה שישאל קוראים קריאת שמע ומקבלים עליהם עול מלכות שמים, הוא לא התרגש. הוא ידע, כי בכך אין די בכדי להוכיח את אמונתם ובטחונם בצור העולמים באופן מושלם, משום שהאמונה נבחנת בשעת מבחן! אכן, כאשר ראה בלעם שהאמונה מלווה את עם ישראל גם כאשר הם יוצאים מבית הכנסת, ופונים לעסוק במשא ומתן - או אז הוא הבין שאמונתם איתנה, שכן עומדת היא במבחן חיי היומיום! ובכן, זו אמנם אמונה שיש מקום להתפעל ממנה, ועליה התנבא ואמר: "הן עם כלביא יקום!"

"וַיֵּשֶׁא בְלַעַם אֶת עֵינָיו וַיֵּרֶא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטֵי וַתְּהִי עֲלֵיו רֹחַ אֱלֹקִים" (כ"ה, ב')

ובגמרא (בבא בתרא ס', ע"א): "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים

זה לזה, אמר, ראויין הללו שתשרה עליהם שכירה". לכאורה, עלינו להבין, מדוע הדגיש בלעם דווקא את העובדה הזו, שפתחי אהליהם של ישראל אינם מכוונים זה כנגד זה? מה מיוחד במעלה זו, מבין שלל מעלותיהם של ישראל, עד שהיא זו שגרמה לבלעם התפעלות מיוחדת?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בפאתי העיר גרודנא, שכן מפעל לייצור טבק. המפעל היה בבעלות יהודית, ואף העסיק מאות יהודים באגפיו השונים. היה זה מפעל חשוב עבור הכלכלה הפולנית, ואף היה אחראי על אספקת חלק ניכר מהתצרוכת המקומית, עובדה אשר גרמה לשלטונות לגלות בו ענין רב.

כך, ביום מן הימים, גילה מי שגילה, כי המפעל שובת יומיים בכל שבוע: ביום ראשון - שהוא יום המנוחה הלאומי, וביום השבת - היום הקדוש ליהודים. עובדה זו, לא מצאה חן בעיני השלטונות אשר חששו מפני פגיעה באספקה השוטפת של תצרוכת הטבק של איכרי המדינה, ולפיכך יצאה הוראה רשמית אשר חייבה את הפעלתו של המפעל ברציפות, ששה ימים בשבוע, מיום שני - ועד לאחר יום השבת.

משמעותה של גזירה זו, אילו יצאה אל הפועל, היתה, חילול שבת המוני על ידי מאות יהודים, והשבתת קדושת השבת אצל אלפי בני משפחותיהם. מציאות שכזו, עלולה היתה להשפיע בעקיפין על קדושת השבת באזור כולו, ותוצאותיה מי ישרון!

לפיכך, רבנים ועסקנים ששמעו על הגזירה, מיהרו לשלוח משלחת דחופה אל רבם של כל בני הגולה - מרן ה'חפץ חיים' זיע"א, בכדי לבקשו כי יכנס בדחיפות אסיפת רבנים בוורשה הברירה, בכדי שזו תמחה בממשלה הפולנית על החלטתה ותפעל לביטולה.

היה זה בערוב ימיו של ה'חפץ חיים'. באותם ימים, שמיעתו כבר היתה כבדה, ותגובותיו קצרות. לאחר שהוצע בפניו הענין כולו, הוא נאנח מעומק ליבו, הניד בראשו ואמר: "אכן... יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!"

השלוחים, אשר סברו כי דבריהם לא הובנו כהלכה, חזרו והסבירו כי הינם מבקשים שתתכנס אסיפת רבנים בוורשה, בכדי למחות בממשלה הפולנית. אולם ה'חפץ חיים' רק נאנח שוב ואמר: "אכן, יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!"

גם בפעם השלישית, כאשר שבו השלוחים והסבירו את המצב, תוך שהם מדגישים כי המפעל אמנם נמצא בגרודנא, אולם ההוראה הגיעה מגבוה, מהממשלה שמושבה בוורשה - לא שינה ה'חפץ חיים' מדבריו: "אכן, יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!", הוא חזר בשלישית.

לא נותרה לשלוחים ברירה, כי אם לחזור אל משלחיהם ולהביא בפניהם את תשובתו של ה'חפץ חיים'. ולנוכח הוראתו הברורה של גדול הדור, מי יכול לסרב? ואכן, בלית ברירה החלו העסקנים שוקדים על כינוסה של אסיפת רבנים בגרודנא, על פי הוראתו של ה'חפץ חיים', כאשר אף ה'חפץ חיים' עצמו, חרף זקנותו המופלגת, מטריח את עצמו להשתתף באסיפה לצד מאות רבנים מכל רחבי המדינה.

המלחין הישיש נהנה עד מאד ואף התרגש... אבל בסוף הערב היה נראה כי הוא מאוכזב ומדוכדך, 'כל כך יפה ומיוחד היצירות שלך שנוגנו ונשמעו בכל רחבי ניו יורק, מדוע אתה מאוכזב'? שאל העיתונאי את המלחין...

לכל יהודי יש שם לפני הקב"ה - שם של חביבות וקרבה!!

הרב בנימין בירנצוויג

"ויקרא אלוקים אל בלעם" (במדבר י"ט, ב')

שינוי לשון מעניין מצינו בפרשה זו של בלעם - כשהקב"ה מדבר אל משה כתוב "ויקרא אלוקים אל משה" ואצל בלעם כתוב "ויקרא אלוקים אל בלעם", הלא דבר הוא! מבאר נפלא הגאון ר' שמשון פינקוס זצ"ל, הנה לשון "ויקרא" הוא קריאה, ולשון "ויקרא" הוא לשון מקרה, כשהקב"ה רצה לדבר עם משה, הוא קרא לו בשמו "ויקרא ה' אל משה", כשהקב"ה רצה לדבר עם בלעם, זה היה בדרך מקרה לא בקריאה של שמו.

כשקוראים לאדם בשמו, זה מראה על חביבות כמו שאומרים חז"ל, ליהודי יש שם, לכל יהודי באשר הוא יש שם, ושם זה מהות של התפקיד שלו בעולם, 'חביבין ישראל שנמשלו לכוכבים' וכל כוכב יש שם ויש מהות ותפקיד בעולם, אבל לאומות העולם אין שמות, אין להם מהות ותפקיד בעולם, מציאותם בעולם היא בדרך ארעי ומקרה כשאר כל החי הברואים בבריאה.

כשהקב"ה קרה למשה רבנו, קרא לו בשמו וזה חביבותו, אבל כשרצה לדבר עם בלעם זה לא היה בדרך חביבות של קריאת שם, כי אין להם שמות אלא בדרך 'ויקרא' דרך מקרה שאין בה חביבות כלל. יסוד גדול זה מרוממנו מאד! אבל גם מחייבנו מאד! הנה זכינו להיות מקראי שמות לפני הקב"ה, זכינו שיש לנו לפני שמות לכל אחד ואחד! איזה חביבות יש לנו לפני, לכל אחד מאתנו יש תפקיד בעולם, והקב"ה מחבב כל אחד בשמו ובפעלו, כל אחד הוא יחיד ומיוחד לפניו יתברך!

כמה המחשבה הזו מעודדת מרוממת ומגביהה רום! מכל מליארדי מליארדי הברואים בעולם, יש לנו בני עמו חביבות מיוחדת לכל אחד ואחד! לכל אחד יש שם לפניו יתברך!! וזה מחייב להיות תמיד קרובים אליו ולעובדו בלבב שלם!

בשלב מסוים התפתחה שיחה בין שניהם וכך במהלך הזמן נהפכו לידידים הנפגשים בכל יום בבית המדרש, אותו יהודי מבוגר סיפר לר"מ שבגופו מקוננת מחלה חשוכת מרפא, כל הפרופסורים בעולם התיאשו מלנסות לרפואתני, אך אני שש ושמח כי לפני מספר שנים זכיתי להתקרב ליהדות ולטעום מטעם לימוד התורה, והלימוד הזה של דף הגמרא ממש מחייה אותי, אני אמנם מתקשה בהבנת הגמרא בגלל שלא זכיתי לכך כל ימי אבל בעזרת הגמרא המבוארת אני מצליח להבין את דברי הגמרא לפעמים בקושי רב, אבל בסוף כל עמוד גמרא אני מרגיש רוממות מיוחדת, וכך אני מצליח להשכיח ממני את הדאגה מהמחלה המקוננת בגופי.

וכך הם הפכו כמעט לחברותא, הר"מ היה עוזר לאותו זקן בהבנת דברי הגמרא שהוא התקשה בהם, אלא שיום אחד נכנס אותו ר"מ לבית המדרש וראה את היהודי הזה יושב מדוכדך ועצוב, 'מה קרה?' הוא שואל אותו...

והוא אומר לו... 'ישבו כאן לפני כמה זמן קבוצה של תלמידי חכמים ודברו בניהם בלימוד התווכחו והתפלפלו בהבנה עמוקה ובבקיאות עצומה... ומראה זה גרם לי חלישות הדעת גדולה, מי אני ומה שווה לימודי? הרי יש בעולמו של הקב"ה כ"כ הרבה תלמידי חכמים הלומדים בהבנה ובעמקות ויודעים את התורה, מה שווה בפניו הלימוד האיטי שלי כשבקושי אני מצליח לסיים דף גמרא באופן מושלם ומובן' וכדוכו נשמע עמוק עמוק מתוך ליבו...

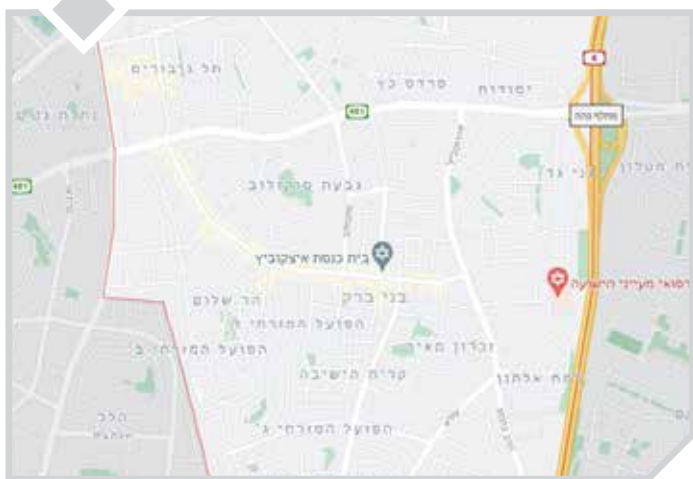
חשב הר"מ בליבו, 'מה אענה לו כדי להרגיע את רוחו', ואז צננץ במוחו רעיון ממש השגחה פרטית וחייך אליו ואמר לו: בא תראה ידידי איך הכל מסתובב משמים, הבוקר קראתי משהו שיש בו תשובה ניצחת

המשך בעמוד 28

היה ר"מ באחת הישיבות הגבוהות בארה"ב, שנפש כמנהג המקום בהרים בימי בין הזמנים, וישב ולמד בבית המדרש המקומי, הוא שם לב ליהודי מבוגר שישב ולמד בהתמדה גדולה וקול נעים מתוך גמרא בהוצאת שוטנשטיין, הוא הבחין שאותו יהודי מתקשה בלימודו ומנסה בכל כוחו להבין את דף הגמרא יחד עם הביאור המצורף, דבר שלא מנע ממנו להראות אותו של שמחה ושביעות רצון מלימודו.

הוא לחץ על הכפתור וקרא 'בני ברק', אולם המכשיר התקשה לזהות את קולו מבעד לדיבורים שהתחוללו ברכב. שוב הוא מקיש על הכפתור וקורא 'בני ברק', ושוב המכשיר לא מצליח להבין את כוונתו, 'שקט רגע בבקשה!' - זעק הנהג בקול לא לו, 'אני מנסה לדבר עם המכשיר כדי שיבין...'

הקולות שמבלבלים את הקולות

וככל שנקבל על עצמנו להיות זהירים בקדושת בית הכנסת, לעורר את עצמנו ואת אחרים שלא לדבר בעת התפילה - כך תימתח מעל כולנו כיפת הגנה שתגן עלינו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה.

סוד שמימי נחשף!

דבר המעשה המטלטל הבא התרחש בחודש ניסן אשתקד, והסעיר את ניו יורק וסביבותיה. למעשה, מדובר בגילוי של ממש מעולם האמת, חשיפה שמימית מסעירה על העובר עלינו בימים אלה. וזה דבר המעשה:

לפני תקופה נפטר לבית עולמו יהודי חשוב מניו יורק, הרב שלום קהלני זצ"ל. הוא אמנם נפטר בשיבה טובה - בגיל 90, אולם גם הוא נמנה על מאות הנפטרים מנגיף הקורונה. ימים ספורים לאחר פטירתו, כשבנו - יבדלחט"א הרב ישעיהו קהלני הי"ו גם את שנתו, והנה רואה הוא את דמות אביו בחלום הלילה...

רעדה ובעתה אחזוהו, זיעה קרה כיסתה את כל גופו. לפתע פתאום, באישון ליל, אביו שנסתלק מהעולם נגלה אליו בחלום. פניו מאירות, חיזוכו התמידי נסוך על פניו, והוא קרב לבנו ואומר לו בהאי לישנא:

'דע לך בני יקירי, כי נתנו לי רשות מהשמים לרדת לעולם הזה, ולגלות את אזניך בדבר הסיבה למגיפה הנוראית המתחוללת בחוצות קריה, למען תפרסם את הדבר בכל רחבי תבל...' - אמר האב, והבן - תוך כדי חלום, שם אזנו כאפרכסת.

'הסיבה למגיפה הנוראה הזו, היא הזלזול בכבוד בית הכנסת. בית הכנסת הוא מקום מקודש לתפילה, ואנשים נוטים לזלזל בכך

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

'מה טובו אהליך יעקב' (במדבר כ"ד, ה')

בית הכנסת הוא בית ה', מקום בו אנו מתחברים אליו יתברך. הוא תל תלפיות, תל שכל פיות פונים אליו, וה' שומע תפילת כל פה. מקום קדוש זה הופקד בידינו כדי שנוכל להתחבר לקדוש ברוך הוא ולהתרפק עליו, ומכאן נבין עד כמה לא הגיוני ולא מתקבל על הדעת לעסוק בענייני חולין בתוככי בית הכנסת, ובפרט בעת התפילה - הזמן המקודש ביותר בבית הכנסת.

ראשית, עלינו לשוב ולשגן כי איסור הדיבור בשעת התפילה אינו מנהג טוב בלבד, הוא הלכה פסוקה. בשו"ע סי' קכ"ד, נפסק שאסור לדבר בשעת התפילה, נקודה. ולא מדובר על מי שמתפלל עכשיו - האסור בדיבור כי הוא בעיצומה של תפילה, אלא כל השוהה בבית הכנסת בשעה שהציבור מתפלל - אסור לו לדבר. ממש כמו שאסור לטלטל מוקצה בשבת, כך גם אסור לחלוטין לדבר בעת התפילה!

ושנית, כמה כדאי לזכור כי שעת התפילה היא שעת פתיחת שערי שמים, רגע בו בורא עולם קשוב לנעשה בהיכל בית הכנסת. אין פלא כי רבים שקיבלו על עצמם את הקבלה הזו, זכו בישועות גדולות ובניסים גלויים, הודות לכך שבשעה הדרמטית הזו, כשבורא עולם פותח את שעריו להאזין לבניו, הם ניצבו שם כראוי, ולא פצו פיהם לעסוק בדברי חולין.

בפרשת השבוע, בלעם הרשע מתבטא במילים 'מה טובו אוהליך יעקב' - משבח את בתי הכנסת בהם זכינו. חכמינו ז"ל גילו כי מברכותיו של אותו רשע ניתן ללמוד מה רצה לקלל חלילה, כלומר - בלעם הרשע התקנא במקור הכח שלנו, בבתי הכנסת, ולטש את עינו הרעה לאבד מאיתנו את הנכס היקר הזה, אלא שבורא עולם הפך עבורנו את הקללה לברכה.

הבה נתפוס את הברכה הזו בשתי ידיים, נאמץ את קדושת בית הכנסת ואת איסור השיחה בו בעת התפילה. נכון, לפעמים זה לא קל, אנו רוצים לומר רק מילה אחת, או שיש חדשות ממש מעניינות. ובכל זאת - הבה נזכור כי הדיבור בעת התפילה - גם אם אנחנו לא מתפללים עכשיו - הוא איסור גמור, ובנוסף - כמה כדאי להיזהר ולהישמר מכל דיבור בשעת התפילה, כי זה הרגע בו בורא עולם מקשיב ומאזין לתפילה הנישאת אליו, ומרעיף משמים שפע ישועות ורחמים!

ונכשלים בדיבורי חולין בעת התפילה! והסיבה שנתנו לי משמים את הזכות לגלות לך דבר זה, היא כי כל ימי הייתי מקפיד ונזהר שלא לדבר שיחות חולין בבית הכנסת! - הבן נדהם מהגילוי השמימי, ואז המשיך האב ואמר:

'וזה לך האות, למען תדע כי צדקו דבריי: שמו המדעי של הנגיף המשתולל, הינו Covid19 - כוביד 19. שמו כוביד - רומז לחוסר הכבוד, והמספר 19 - בגימטריא י"ט, רומז לאמור בספר ויקרא בפרק י"ט, שם מופיע הפסוק 'ומקדשי תיראו'. את פסוק זה, האמור בפרשת בהר, נאלצנו לקרוא אשתקד מחוץ לבתי הכנסת הסגורים, למען יהא לנו הדבר לאות: סיבת התפרצות הנגיף בעולם הינה חוסר כבוד לאמור בפרק 19 - י"ט, הזלזול בקדושת בית הכנסת!'

האב פסק את פסוקו ונעלם, ואילו הבן התעורר רועד מפחד. לא בכל יום זוכה בן לקבל גילוי שמימי מאביו בחלום הלילה, ועוד בנושא בו עסוק העולם כולו, הוא הנגיף ממנו הסתלק אביו. בהתרגשות אין קץ שחזר את המראה שנגלה אליו, ובשמו אנו מפרסמים את הדברים כאן - ממקור ראשון ששמע ממנו את הסיפור במלואו.

ושלא במפתיע, פורסם באותו הזמן מכתבם של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, והגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א - ראש ישיבת פוניבז', בו הם קוראים לכלל הציבור לשמור על הנחיות הבריאות, ומוסיפים שכל אחד יודע בלבו במה עליו להתחזק, 'ובפרט' - כך הם מדגישים - 'בקדושת בתי הכנסת ובתי המדרשות!' כי רק עיוור לא יכול לראות, שההשפעה הדרמטית ביותר של הנגיף, הסערה הגדולה ביותר שחולל, הינה סגירת בתי הכנסת ובתי המדרש, נעילת היכלי תורה על מנעול ובריח, שיבוש היכולת של כל יהודי לבוא לבית ה' ולהתפלל כראוי, בציבור, ברוב עם, בקהל רב. ואם כן, הרי זה מה שתובעים מאיתנו מומעל:

עתה כשרווח לנו, וזכינו לשוב לבתי הכנסת זה כמה חודשים בעוד שבעולם עדיין המצב לא טוב. זו העת להתחזק בקדושת בתי הכנסת, לנהוג בהם בכבוד, להימנע משיחות חולין מיותרות, להכיר ולדעת שאנו ניצבים בבית ה', מקום בו כביכול אוזניו כרויות ולבו חפץ לשמוע את הבל פינו. אין זה ראוי וכמה נקלה הדבר, שהחלל המקודש הזה, היכל בית הכנסת, יספוג דיבורי חולין מיותרים, אשר מקומם לא יכירם במקום כה קדוש.

הבה נקבל את הרמז, ונקבל על עצמנו להיזהר ולהישמר בדבר. הבה נחליט יחדיו, להיזהר מלשוחח שיחות חולין בבית הכנסת, ובפרט בשעה שהציבור מתפללים - כי אז הדבר הוא איסור גמור. כך נזכה להשתפר בעניין חשוב זה, ואזי משמים יראו כי הבנו את הרמז, יסירו מעלינו את הנגיף הנוראי הזה ויעניקו לנו חיי אושר ובריאות לאורך ימים!

קול שמבלבל קול...

בית הכנסת בני ברק אחד, עיצומו של יום בהיר. התקבלה הבשורה, כי אחד מחשובי המתפללים בבית הכנסת חלה במחלה, כל הקהילה נרעשה ונרעדה, עננה של דאגה שררה על פני כולם, והם התכנסו יחדיו להתפלל לשלום חברם ולקבל על עצמם קבלה טובה לזכותו.

האב פסק את פסוקו ונעלם,
ואילו הבן התעורר רועד מפחד.
לא בכל יום זוכה בן לקבל גילוי
שמימי מאביו בחלום הלילה,
ועוד בנושא בו עסוק העולם כולו,
הוא הנגיף ממנו הסתלק אביו

רבה של בית הכנסת, הציע למתפללים כי הואיל והיהודי היקר שחלה מקפיד מאוד בקדושת בית הכנסת ואיסור השיחה בו, אולי מן הראוי שכל המתפללים יקבלו על עצמם לנהוג כמוהו, לרפואתו. ההחלטה התקבלה פה אחד, כל בני הקהילה נמנו וגמרו לרפואת חברם שלא לשוחח בעת התפילה, וקיוו והתפללו לשלומו. ואכן, סגולת הזהירות בקדושת בית הכנסת פעלה גם הפעם. חלפו כמה שבועות, המדדים התייצבו, המצב הלך והשתפר, וביום מן הימים נודע כי הוא עתיד להשתחרר.

ביום המיועד לשחרור, בני המשפחה המתגעגעים, ילדים כבחורים, הקטנים עם הגדולים, כולם דמעו מהתרגשות וביקשו לקבל את פני אביהם. לצורך העניין נשכר טנדר גדול, וכל בני המשפחה יצאו ל'טיול' יוצא דופן, להשיב את אבא הביתה. אם בפעמים קודמות הייתה הדרך נראית להם אפילה וחשוכה, הרי שהפעם הרגישו כי כל עצי היער מוחאים כף בהתרגשות...

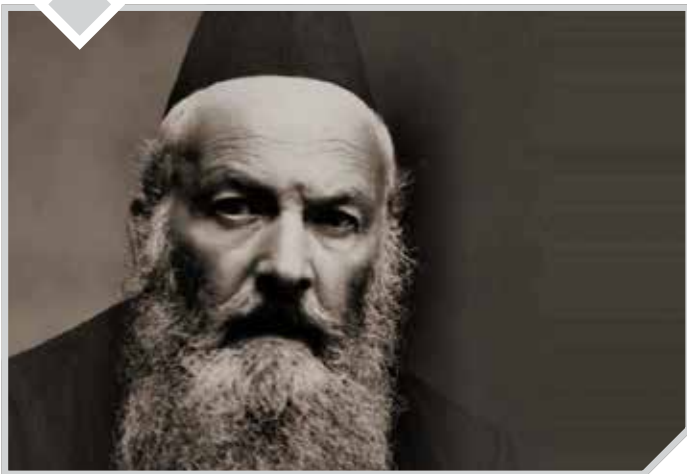
כשהגיעו לבית החולים, הילדים הגדולים עלו אל חדר האב ליטול את חפציו, ואילו הצעירים נותרו בטנדר, מלהגים ללא הרף, מתרגשים כדרכם של ילדים. בחלוף כמה דקות נראתה דמותו של האב, והילדים הנרגשים החלו מוחאים כפיים בשמחה, שרים וצועקים בהתרגשות, כמנהג ילדים נרגשים...

כשעלה האב אל הטנדר, קיבלו הילדים את פניו בשמחה ובצהלה וסיפרו לו על הקבלות הטובות שקיבלו על עצמם לרפואתו, כמו גם על קבלת בני קהילתו שלא לדבר בבית הכנסת. ואז, אחד הילדים המתוקים והחכמים, זרק שאלה: 'אבל אינני מבין. אבא שלנו תמיד מקפיד לא לדבר בבית הכנסת. תמיד. הוא מעולם לא דיבר בתפילה או בקריאת התורה. למה זה לא עזר לו, ורק כאשר החברים שלו קיבלו על עצמם - הוא הבריא?' - שאל הילד בתום ילדותו...

האב התקשה לענות, מה עוד שסביבו סערת התרגשות, והוא עדיין לא בשיא כוחותיו. ואז שאל הנהג האם מישהו יודע מהי הדרך הקצרה ביותר להיכנס לבני ברק, בלי לעמוד בפקקים שבכניסה

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

למחרת התפרסם בברנוביץ שהאשה מוציאה מפיה קולות משונים של בעלי חיים. בני המשפחה פנו לרבי אלחנן, והוא הזמין לבוא לישיבה בערב. כאשר באו, הוציא רבי אלחנן ספר תורה מארון הקודש, ואמר לה: "תמחלי לי שבקשתי ממך לשתוק"

הרב ישראל ליוש

ביום י"א תמוז חל היא"צ של הגאון רבי אלחנן בונים וסרמן זצ"ל הי"ד, ראש ישיבת 'אהל תורה' ב'ברנוביץ' ובעל ה'קובץ הערות' ו'קובץ שיעורים'.

רבי אלחנן בונים נולד בו' בשבט תרל"ה בעיר בירז' שבליטא. בצעירותו למד בישיבת טלז אצל הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל והגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ולאחר מכן גם אצל הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. בשנת תרנ"ט נשא לאשה את בתו של הגאון רבי מאיר אטלס זצ"ל. בשנת תרס"ג הקים יחד עם הגאון רבי יואל באראנצ'יק זצ"ל ישיבה בעיר אמצ'יסלב, והיה שם כארבע שנים.

בשנת תרס"ז הצטרף ל'כולל קדשים' של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע והפך לרבו המובהק. בשנת תר"ע נתמנה לר"מ בעיר בריסק, שם היה עד מלחמת העולם הראשונה. לאחר מכן חזר לראדין ונדד יחד עם ישיבת החפץ חיים לסמילוביץ, ושם יסד ישיבה יחד עם הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ושהה שם כחמש שנים.

בשנת תרפ"א יסד את ישיבתו 'אהל תורה' בברנוביץ, ותלמידים רבים נהרו אליה.

בשנת תרצ"ח, הישיבה נקלעה למצוקה כספית, ולשם כך נסע לארה"ב, שם פעל רבות להעמדת הדת, על אף שפעולותיו פגעו במטרה הכספית לשם כך הגיע לארה"ב. הוא נשאר שם כשנה וחצי, מחשוון תרצ"ח עד אייר תרצ"ט, ובתקופה זו כתב את יצירתו מופלאה 'עקבתא דמשיחא'.

על אף שכבר נשמעו קולות מלחמה מפולין, החליט לשוב אליה, כי אמר: "יש לי ארבע מאות ילדים, אני צריך לחזור לשם..."

עלה על המוקד ב"א בתמוז [וי"א ב"ד בתמוז] תש"א, בפורט השביעי בגטו קובנא יחד עם בני קהילתו, כשהוא נושא דברים על רגעי קידוש ה' העצומים, להם הם זוכים.

והלא באמת אינו עובר על פי ה'?

ומי ישיב עפ"י הפסוק בירמיה (יט ה) 'ובנו את קמות הפעל לשרף את בנייהם באש עלות לפעל אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי', ובתרגום: 'דלא פקדית באוריית', ודלא שלחית ביד עבדי נבייא, ולא רעוא קדמי'.

ומבואר שיש ג' חלקים בדברי ה': ציווי, דיבור, ורצון ה' והם כל מצוות דרבנן, שאין עליהם לא ציווי ולא דיבור. אם כן זהו עווננו של בלעם, כי ידע שבהליכתו לקלל את ישראל עובר בזה על רצון ה', אלא שסמך על כך שלא עבר בזה על ציווי או דיבורו של ה'.

וכן מדויק היטב בדברי בלעם שאמר לא אוכל לעבור את פי ה', אבל באמת עבר בזה על רצון ה', ולא היה חשוב בעיניו שלא לעבור ע"ז, וזוהי רשעותו.

כל חייו של הג"ר אלחנן היו מקשה אחת של קיום רצון ה', ואף כשעסק בגיוס כספים לטובת הישיבה ב'ברנוביץ', לא עמד לנגד עיניו אלא כבוד ה', ופעמים רבות היו החלטותיו למען כבוד ה', מנוגדות לטובת הישיבה...

פעם נשאל האם אינו חושש שהזדהותו עם 'אגודת ישראל' מפריעה לו ברכישת אוהדים ונדבנים לישיבה, והשיב: "האין אתם סבורים שבהיותי יושב שנים שלמות בברנוביץ ואינו יוצא למגביות רק כשבאים מים עד נפש, האין זו פגיעה בהכנסות הישיבה, הלא

"ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו פסוף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה'..." (במדבר כ"ב, י"ח)

אם אכן בלעם מדבר רק מזה שה' שם בפיו, הקשה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (קונטרס דברי סופרים סי' א'), אם כן מהי רשעותו,

חודש אלול, כאשר המשגיח בישיבה היה אומר בשיחותיו דברים חוצבי להבות בענייני תשובה ועזיבת החטא, היה רבי אלחנן נשען על חלון בית המדרש ומתייפח בבכי עד שהרטיב את החלון... מעולם לא הסכים שימתינו עליו בחזרת הש"ץ עד שיגמור התפילה בלחש. פעם אירע שהגיע בחור חדש לישיבה מ'ז'לודוק', ומפני שלא ידע, המתין בחזרת הש"ץ עד שיפסע רבי אלחנן ג' פסיעות. בגמר התפילה, אמר לו רבי אלחנן במרמור: "ז'לודוקאי... וכי אתה רוצה לסלק אותי מהישיבה...?"

רבים היו מבקשים ממנו ברכות, אך הוא בענוותנותו סבר שאינו ראוי לזה, והיה אומר להם: "תקיימו את כל האמור בתורה וברכתכם מובטחת..."

בהזדמנות אחרת, כאשר הפצירו בו מאוד שיברך בכל זאת, אמר: "לו הכרתם אותי כפי שאני מכיר את עצמי, לא הייתם מבקשים ממני ברכה..."

פעם התארח בלונדון אצל הרב אשר שטרנבוך זצ"ל וביקש ממנו שיברך את ילדו הרך הלומד בחיידר, וכדרכו סירב לברכו, ובמקום זאת אמר: "מוטב שאלמדנו דבר מה. זוהי ברכה!" ומיד פנה אל הילד ושאל אותו מה הוא לומד? "קידושין", השיב הילד. רבי אלחנן ביקש ממנו להביא גמרא, וכשהתחילו ללמוד ראה שהילד מתקשה מעט בהבנת הגמרא, מיד למד עימו רבי אלחנן את כל הסוגיא ביישוב הדעת, עד שידע אותה על בוריה. כשסיימו, פנה אל אביו ואמר לו: "הנה עשינו דבר שיש בו ממש", כאילו אומר שלברכותיו אין ממש, אבל לתורה שלימד אותו יש ממש.

הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל למד יחד עם רבי אלחנן אצל מרנא החפץ חיים זי"ע, ואמר שעל השנים שלמדו יחד, יכול לתת דין וחשבון בשמיים, כי ודאי לא היה בהם ביטול תורה. ומספר הרב מפוניבז' שפעם קיבל רבי אלחנן מברק שאשתו חולה והוא מתבקש לשוב לביתו. רבי אלחנן נכנס אל הקודש פנימה אל מרן החפץ חיים לשאול אותו כדת מה לעשות? והחפץ חיים הגיב בשאלה: "אתה רופא?" משאלתו הבין רבי אלחנן שעליו להישאר בישיבה.

פעם אחרת קיבל רבי אלחנן מברק שאשתו ילדה בן במזל טוב. הוא בירך ברכת הטוב והמטיב, ושוב נכנס אל החפץ חיים ושאל אותו מה לעשות? ואף עתה השיב לו החפץ חיים: "אתה מוהל?" והוסיף "הרי בלאו הכי תשלח שליח למול את בנך..." ואכן רבי אלחנן נשאר בישיבה ולא השתתף בברית של בנו...

תלמידי 'ברנוביץ' מספרים על אשה שגרה בסמוך לישיבה וטענה שרעש הלימוד מפריע לה. יום אחד באה האשה וצעקה בישיבה שהרעש מפריע את מנוחתה.

רבי אלחנן פנה אליה בשקט וביקש ממנה לצאת החוצה, אך היא המשיכה לצעוק. ורבי אלחנן אמר לה בפקודה: "את צריכה לשתוק!"

יכולתי לנצל את השנים לגיוס כספים?! אלא מאי, הישיבה לא קיימת בכדי לאסוף כסף, להיפך הכספים הם למען הישיבה, הישיבה קודמת לכסף, גם 'אגודת ישראל' קודמת לכסף..." כך גם היה כאשר ביקר באנגליה בשנת תרצ"ט, וביקש לערוך מגבית באחת מבתי הכנסת. כשהגיע לשם ותהה מעט על קנקנם של המתפללים, הבין כי הם נמנים על חוגים המקורבים לציונות, ופתח בדרשתו בדברי מוסר על חשיבותה של ארץ ישראל כדי לקיים בה מצוות התלויות בארץ, ולא לכדי לגבש קבוצת אנשים להיות כאומה בין האומות...

וביסס דבריו על הפסוק בפרשת השבוע 'הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב', 'עם' - הסביר רבי אלחנן - הוא כינוי לשבט אשים שנעשו חטיבה מיוחדת מכח דתם ומורשתם הרוחנית, 'גוי' הוא כינוי לשבט אנשים שהתגבש על בסיס ארץ ולדתם גרידא. אנחנו ישראל קיימים בארץ ישראל בזכות היותנו 'עם' וככאלה נשכון לבדד, אבל בתורת 'גוי' שהווייתו היא רק בזכות המולדת, אין לנו זכות קיום... הדברים יצאו מפי רבי אלחנן, ופני המתפללים חפו, ורבים מהם עזבו ברוגזה את בית הכנסת, אך עובדה זו לא מנעה מרבי אלחנן לסיים את דבריו.

לאחר הדרשה נשאל האם אינו חושש להפסד כספי הישיבה? וענה: "כבר נגזר בשמיים כמה ומהיכן אקבל כסף עבור הישיבה, לעולם אסור לקשור את ענין הכסף בעניינים אחרים שנתחייבנו בהם..." באותו ביקרו באנגליה, יעצו לו להיפגש עם אשה אחת, עסקנית ידועה, ולבקש ממנה שתסכים לעמוד בראשות 'ועדת נשים' למען הישיבה. כשפגש אותה ראה שאינה מתלבשת די בצניעות, הניח את ענין הישיבה, ודיבר עמה על חשיבות גדרי הצניעות, ועל חובתה וזכותה כבת ישראל להתקדש במלבושה והליכותיה, ומה רב יהיה שכרה אם תתלבש בצניעות, וחלילה להיפך, עונשן של הנשים המזלזלות בזה. לרגע לא היסס שיתכן שדבריו יסבו נזק גדול למטרת פגישתו עם אשה זו...

מקורביו ידעו שאם רוצים לשכנעו לבקר במקום מסוים לטובת הישיבה, עליהם לומר לו שיוכל לפעול שם גם בענייני חזוק בהעמדת הדת...

פעם הזדמן לעיר אחת, ושמע שיש בה אנשים פורקי עול המחללים את שבת. הלך רבי אלחנן לרב העיר וביקש ממנו לבוא איתו אל אותם פורקים ולדבר על ליבם בדבר קדושת השבת...

אך אותו רב הסתייג מהענין ואמר: "מסופקני אם ישמעו לנו, והרי אם לא יקשיבו לדברינו יהיה זה זלזול בכבוד התורה, ומצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע..."

רבי אלחנן לא התרגש מדבריו והמשיך לשכנעו לבוא עימו, ואמר לו: "כרגע יש לפנינו חילול שבת ודאי לעומת ספק חילול כבוד התורה, והלא שנינו 'אין ספק מוציא מידי ודאי'..."

ככל שגדל בתורה, גדלה ענוותנותו. תלמידיו מרבים לספר כי בימי

אלחנן אם הסיפור אמיתי, ורבי אלחנן אמר שהספור לא היה ולא נברא, ואז נגש רבי לייב להגאון רבי דוד רפפורט זצ"ל, בעל ה'מקדש דוד', ושאל אותו על הענין, והוא השיב: "איני יודע על 'דיבוקים', פשוט האשה היתה חולה, רבי אלחנן בירך אותה והיא נרפאה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המלחין הישיש 'אני הוא שהלחנת את היצירות האלו, לכל אחד מהנגנים יש תווים מיוחדים הנותנים ביחד יצירה מוזיקלית ערבה לאוזן, מדובר בהבדלים דקים וקטנים שכל תו של כל כלי נגינה מוסיף בכל קטע וקטע בשילוב נפלא ומנצח, אפילו בעלי שמיעה מוזיקלית מעולה לא תמיד יכולים להבחין בכלל גווני התווים המושרים בהרמוניה מושלמת, וכזוה מופיע ביחד כל תו ותו משלים את היצירה המולחנת, ולפעמים יש לכל תו ונגן קטע של כמה שניות ששם הוא נותן את הטעם ואת הקניעטש של הקטע, וקטעים אלו של הכנר 15 היו חסרים לי, והיצירות לא היו מושלמות, ולכן אני בעצב שעד שעשו כזה ארוע גדול והנה זה לא היה מושלם, סיים המלחין.

הר"מ סיים את הסיפור שקרא בעיתון הבוקר ואמר לישיש שישב לידו 'אתה מבין? אולי לאנשים הפשוטים אין מושג ברור מהו תפקידו המיוחד של אדם בעולם, גם מביני דבר וחכמים לא תמיד מבינים מה תפקידו של כל יהודי בעולם, אבל מי שיצר את היצירה יודע הוא את תפקידה עד דק מן דק, הוא יכול להבחין בכל ניגון קטן וחרישי, הוא יודע איזה תו וניגון שייך לכל יהודי ברחבי העולם. תדע לך הניגון של הוא ערב ביותר לפני זה שיצר אותו, בלעדיו חסר לו ביצירה המושלמת הזו של לימוד התורה בעולם כולו! היה נראה על הזקן כי התיישבה דעתו הוא הודה לו מקרב ליבו ושקע שוב בשמחה בתלמודו.

כעבור שנה בבין הזמנים שב אותו ר"מ למקום נופש זה וסר לבית המדרש, בתקוה לראות את ידידו הזקן יושב ועמל בהבנת עוד עמוד גמרא בשמחה ואושר, אבל הוא לא מצאו, משבירר הדבר אמרו לו שהוא נפטר לפני כמה חודשים, חברו שהכירו סיפר לר"מ שבשנה האחרונה הוא למד תורה בשמחה עצומה וכל פעם לפני שהתחיל את לימודו היה אומר בשמחה גלויה: אני הולך עכשיו לנגן את הניגון והחלק המיוחד שלי ביצירה של הקב"ה!!

מרגש עד מאד! ובעיקר נושא בחובו מסר עוצמתי מאין כמותו 'כל אחד ואחד יש לו את השם שלו את הניגון שלו את החלק שלו שבעל היצירה הקב"ה לא מרגיש שיצירתו שלמה בלעדי ניגונו, כמה דבר זה משמח אותנו כשאנחנו חושבים מי בעל היצירה שלנו ושכל אחד מנגן את היצירה שהולחנה במיוחד בשבילו על ידי בעל היצירה הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה!!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

למחרת התפרסם בברנוביץ שהאשה מוציאה מפיה קולות משונים של בעלי חיים. בני המשפחה פנו לרבי אלחנן, והוא הזמין לבוא לישיבה בערב. כאשר באו, הוציא רבי אלחנן ספר תורה מארון הקודש, ואמר לה: "תמחלי לי שבקשתי ממך לשתוק", היא לא הגיבה, ורבי אלחנן אמר: "תודה", ואז התחילה האשה לצעוק... ולפתע נרגעה, וביקשה מחילה מרבי אלחנן. מסופר שהגאון רבי לייב בארון זצ"ל ממונטריאול שאל את רבי

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצווייג

לטענתך, הבוקר ישבתי במזנון של ארוחת הבוקר במלון וקראתי באחד העיתונים על ספר חדש שמוציא לאור עיתונאי בשם זקס שהוא ספר ביוגרפיה על אחד המלחינים הגדולים בארה"ב, ישיש שחיבר במהלך חייו יצירות מוזיקאליות מורכבות ביותר שאין תזמורת פילהרמונית מכובדת בארה"ב שלא מנגנת מיצירותיו, העיתונאי נפגש עם המלחין הדגול פעמים רבות וראיין אותו על חייו מחשבותיו דעותיו והלחנותיו.

באחד הימים בקש העיתונאי זקס לבא לבית המלחין כדי להמשיך ולשוחח איתו על מפעל חייו, אך המלחין סירב! בערב הזה אני לא יכול להיפגש! מדוע תמה העיתונאי? והוא אמר לו, התזמורת הפילהרמונית של ניו יורק שהיא אחת התזמורות הנודעות של ארה"ב והיא הוותיקה שבהם, מבצעת ערב גדול שכל כולו מוקדש רק ללחנים וליצירות שלי בהשתתפות מעל מאה נגנים מכל הסוגים, הם כמוכן מאד רצו שאשתתף בערב הזה, אך כוחותי לא עומדים לי לטוס לניו יורק, לכן הם ארגנו לי שידור לוויני ישיר לביתי, ושם אני רוצה לשבת ולשמע לבדי בקשב רב את כל מהלך הערב.

העיתונאי בקש ולחץ בכל זאת לבא ולהשתתף בהאזנה לערב המוזיקאלי הזה, והוא הסכים ובתנאי שלא יפריע לו כלל בשאלות במהלך הערב, הוא הגיע לביות וביחד האזינו בקשב רב לכל הערב הנפלא, המלחין הישיש נהנה עד מאד ואף התרגש... אבל בסוף הערב היה נראה כי הוא מאוכזב ומדוכדך. 'כל כך יפה ומיוחד היצירות שלך שנוגנו ונשמעו בכל רחבי ניו יורק, מדוע אתה מאוכזב?' שאל העיתונאי את המלחין.

והוא ענה לו 'היה חסר כנר אחד מתוך 15 כנרים שצריכים להופיע ביצירות האלו, אמר בבטחון מופגן הקומפוזיטור הישיש, 'זאת מנין לך?' תמה העיתונאי, כיצד מתוך כ"כ הרבה כלי נגינה מעורבים אחד בשני אתה יכול להבחין בזה? אולי טעית? חזר הישיש בבטחון 'בכאלו יצירות צריכים להופיע 15 נגנים והיו רק 14!!'

העיתונאי שהבין שנפל לידו סקופ גדול על המלחין, התחיל במסע ברורים מקיף אצל האמרגן של התזמורת שאישר לו שהתזמורת היתה בהרכב מלא כולל 15 כנרים, העיתונאי לחץ שיבדקו שוב כי המלחין טוען בתוקף שהיה חסר כנר אחד, ואז התבררה האמת שרגע האחרון ממש אחד הכנרים קבל חום גבוה ולא הגיע והיו רק 14 כנרים.

'כיצד ידעת זאת כאשר אפילו מנהלי התזמורת עצמה לא שמו לב לכך? גם מנצח התזמורת בכבודו ובעצמו לא שם לב לכך? ענה לו

לימודו", סיפרה הרבנית. "תפסתי את הפרימוס הנוער בידי, כשאני נכונית, וטיפלתי בכיבוי השריפה בעצמי, לא הזעקתי אותו ולא אמרתי לו כלום, כדי שלא יופרע חלילה באמצע הלימוד. אז מה רוצה אותו יהודי? שארשה לו להפריעו באמצע הלימוד?"...
(מתוך הספר 'גדולה שימושה')

"הגיע לכאן יהודי נכבד וביקש להיכנס אל החדר הפנימי, אמרתי לו שאי אפשר להפריעו באמצע הלימוד.
"אותו יהודי ששאלתו דחקה בו עד מאד התרגז ואמר: 'מה יקרה לו אם יפסיק מעט מלימודו?'"
הדברים הללו הסעירו את רוחה של הרבנית ע"ה עד מאד. "באחד הימים התלקח הפרימוס ופרצה שריפה בבית, בעת שהיה באמצע

המשך מעמוד 9 | הג"ר משה שוורץ

ראה את הספר הרב מיכאל פרץ שליט"א שהחל בעקבות הספר למסור שיעורים באור-חיים על התורה ואף הוציא ספר שלם על האור-חיים".
"במשך שנה, מדי שבוע בשבוע, שיגרתי אליו את הגיליון השבועי והוא הדפיסו במקסיקו וחילקו שם ללומדים ומבקשים. כבר בתחילת הדרך ראו ישועות.
"בעל הדפוס שהדפיס את הגיליון בחינם, עבר ממצב של הפסדים כבדים עד כדי כוונה לסגירת העסק, למצב של רווחים ופתיחת שיערי פרנסה לרווחה גדולה. ואגב, גם כאן בארץ ישראל, בית הדפוס שהדפיס את העלוניים בפחות מדמי עלות, ראה חיש מהר ישועת פרנסה למעלה מדרך טבעית".

"אני ממשיך בכל הכוח ללמוד כל שבוע, את כל פירוש אור החיים הקדוש על הפרשה, זה אמנם קשה, אבל יותר קל מלהסתובב בבתי חולים ולשפוך אלפי שקלים לפח".
"ואספר עוד", מסיים הרב שוורץ את דבריו בסיפור אישי, "מדי שנה ביארצייט אנחנו מנפיקים על ידי המכון למורשת האור החיים, גיליון צבעוני עם סיפורים ועובדות ותוכן רב אודות האור-חיים, גדולתו, חשיבות הלימוד בספריו, סגולותיו וכדומה.
"יהודי תושב מקסיקו, ר' ידידיה שמו, ראה את הגיליון מעוך וזרוק ליד הציון כחודש לאחר ההילולא ואספו לחיקו.
"כעבור כמה שעות התקשר אלי וביקש להתעניין ולשמוע עלינו. נפגשנו והבאתי לו את הספר 'עיטורי חיים' כצידה לדרך. במקסיקו

המשך מעמוד 22 | הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

הורה הכהן הגדול מראדין כי הגיעה השעה למעט השתדלות... הוא ציוה לשלוח משלחת בת שניים או שלושה חברים לוורשה, בכדי לבקש מהשלטונות את ביטול הגזירה. ואמנם, לאחר שיהודי גרודנא עשו את שלהם - נשאה ההשתדלות פרי, והגזירה התבטלה...
הרי לנו, כי הגוי אינו יכול לפגוע ביהודי - אלא כאשר היהודי פותח לו פתח! כל עוד היהודי מבצר את עצמו בין חומות הדת, ומקפיד לאחוז היטב בדרך אבותיו - הגוי לעולם לא יוכל להזיק לו!
ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של בעל ה'כלי יקר' שהיה אומר כך:
אחת הסיבות לכך שישראל נמנעו מלכוון את פתחי אהליהם זה כנגד זה, היתה בכדי למנוע כל חשש של עין הרע. מעתה, הבין בלעם היטב, כי כל עוד ישראל אינם מניחים פתח לעין הרע שתשלוט בהם - אף הוא לא יוכל להטיל בהם עין הרע ולהזיקם, ועל כן הדגיש נקודה זו!

עם הגיע ה'חפץ חיים' לגרודנא, הורה הוא לאסוף את תושבי העיר לכנס מיוחד, שיוקדש לנושא של חיזוק היהדות ושמירת השבת, בעודו מתבטא ואומר: "אם בשמים נגזרה הגזירה על גרודנא, הרי שאין הדבר תלוי אלא ביהודי גרודנא, שהרי הגויים אינם מצווים על שמירת השבת!"...
ואכן, יהודי העיר התכנסו וקיבלו על עצמם גדרים בשמירת השבת, ולאחר מכן - הורה ה'חפץ חיים' לקרוא אליו את בעלי מפעל הטבק המדובר, ולדרוש מהם לקבל החלטה ברורה, כי במידה ואמנם ידרשו על ידי השלטונות להפעיל את המפעל בשבת - הרי שהם לא יצייטו להוראה, בכל מחיר, גם אם הדבר יהיה כרוך בסגירתו של המפעל לצמיתות.
לאחר שהתקבלה התחייבות מצידם של בעלי המפעל, הורה ה'חפץ חיים' לכנס את מאות עובדי המפעל, וגם מהם הוא דרש התחייבות, כי יהיה מה שיהיה, הם לא יסכימו בשום אופן לעבוד ביום השבת, אפילו אם ימצאו את עצמם כשמוטה לחמם נשבר!
רק לאחר שעובדי המפעל התחייבו אף הם כדרישת ה'חפץ חיים',

(מתוך הספר 'ללמדך')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מבוקשו יועץ ומברך על אתר. נכנס עשיר, והוא מחייך וזחוח. אני שואל מה נשמע והוא עונה שברוך השם, הכל בסדר. לא חסר, ואל יחסר. אני מתחיל לשוחח עמו, ומתגלה שהכל כסות מזויפת. אתה מרים את השטיח, וכל החרקים מתגלים. שלום הבית מעורער, הצאצאים מסבים כאב לב, העסקים בסיכון, הנכסים משועבדים, כמה יש לייעץ וכמה לברך.
 "אבל, תבין, לוקח זמן עד שמגלים שגם העשיר הוא עני"..."
 אז יש במי לקנא!?

(לקט מתוך הספר 'והגדת' יום כיפור)

סכומים נכבדים מעוכבים זמן רב, והרבי משוחח עמם באריכות. חרה לו: הוא יודע שכך מנהגו של עולם. מבין הוא שכך נוהגים הרופאים, וכזה היחס בבנק. אבל פה אצל הרבי, לא היה צריך להיות כזה משוא פנים!
 לא כלא את תמיהתו, ובהגיע תורו הביעה לפני הרבי. והרבי לא הקפיד, להפך. חייך, וענה: "האמן לי, זמני יקר. יש לי מה לעשות. יש עוד כה הרבה מה ללמוד, ולהתעלות. אבל מקדיש אני זמני כדי לעזור ליהודים. לייעץ, לברך, ולהושיע כמידת יכולתי.
 "מגיע עני, ושוטח את בקשתו. יודע אני מיד מה חסר לו ומה

המשך מעמוד 25 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

חבריו המפופרים מבלבלים אותה ולא נותנים לה לעלות! - סיימ האב את דבריו המרוממים, ומפיו סופר הדבר למגיד המישרים הרה"ג רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, שסיפר את הסיפור. וזהו שכתב הרה"ק מקאז'ניץ זי"ע, בספרו 'עבודת ישראל' - בבארו את המשנה במסכת אבות פ"ה, כי כשם שבבית המקדש נעשה נס שהרוח לא פיזרה את עשן הקטורת - למען יוכל לעלות בקו ישיר ומהיר השמימה, כך גם במקדש מעט, בכל בית כנסת, כל תפילה מבקשת להגיע בקו ישיר ומהיר אל בורא עולם, אולם אם האוויר והאווירה טעונים ברוחות זרות ובדיבורי חול - הרי התפילה מתערבת בהם ומתקשה לעלות לבורא עולם!

'והרי זה', הוא מוסיף ומגלה עד כמה חמור עניין המדבר בבית הכנסת בשעת התפילה, 'כמי שמדבר עם המלך, והופך את פניו ממנו כאומר אין רצוני לדבר איתך אלא לדבר על מה שאני חפץ...' ולא רק שהוא מפסיד לעצמו, אלא 'ואף שאר העם המתפללים בכוונה, יכול להיות שלא תקובל תפילתם!'

אלו מילים שמרטיטות כל לב! יהודי שמדבר בבית הכנסת, נניח שלעצמו הוא אינו דואג. אבל הרי הוא 'חב לאחריני', הוא מפסיד את תפילותיהם של חבריו, הוא מבלבל את תפילתם מלעלות השמימה, ומונע מתפילותיהם להתקבל! איך יהודי יכול לקחת אחריות על אסון קהילתי שכזה, עבור כמה מילים בשעת התפילה - ימנע מכל תפילות חבריו לעלות השמימה!?

זה הזמן לקבל החלטה נחושה וברורה: כולנו מתחזקים לשמור את הפה מלשוחח בעת התפילה. למעננו, למען ילדינו, למען כל המתפללים בבית הכנסת שלנו. זה ירומם את התפילה שלנו, אולם לא פחות - יפתח את השער לתפילות כל מתפללי בית הכנסת, יעניק להן תנופה ועליה עד כסא הכבוד.

וככל שנתחזק בעת הזו בשמירת כבוד בית הכנסת ובאיסור שיחה בעת התפילה, כך נזכה שכל תפילותינו יתקבלו ברחמים וברצון לפני אדון כל, והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית, ישלח דברו וירפאנו מכל נגיף ומחלה, ויעטרנו באושר ושמחות לאורך ימים!

לעיר. מאחר ואיש לא באמת הקשיב לו, כי כולם היו עסוקים בשמחתם ובשיחות עם היושבים לצידם, החליט הנהג לשאול את פי תוכנת ה'וויז'ו'...

הואיל והיה בנהיגה, מצב בו חלילה וחס מלהקיש בטלפון - שכן זו סכנת חיים, בחר הנהג באופציה של קריאת היעד בקול, כשהמכשיר יתרגם את קולו למילים כתובות. הוא לחץ על הכפתור וקרא 'בני ברק', אולם המכשיר התקשה לזהות את קולו מבעד לדיבורים שהתחוללו ברכב... שוב הוא מקיש על הכפתור וקורא 'בני ברק', ושוב המכשיר לא מצליח להבין את כוונתו, כי קולות אחרים ורמים בוקעים מכל עבר...

'שקט רגע בבקשה!' - זעק הנהג בקול לא לו לאחור, 'אני מנסה לדבר עם המכשיר כדי שיבין, והוא לא מבין בגלל הרעש שמסביב! תנו רגע שקט, והוא יבין ויכוון אותנו לבני ברק!' - קרא הנהג, והילדים השתתקו לשבריר שניה. הנהג ניצל את ההפוגה, קרא 'בני ברק' בקול, וראו זה פלא - הפעם המכשיר הבין, חישב מסלול והחל נותן הוראות ברורות ומדויקות...

עבור האב, שהתקשה לענות לשאלה ששאל בנו קודם לכן, היה הדבר כהשגחה פרטית ממש. הוא פנה לבניו ואמר להם: 'הסכיתו ושמעו מה קרה כאן עכשיו. נשאלתי, איך יתכן שזכיתי להבריא רק כשבני הקהילה קיבלו על עצמם שלא לדבר בתפילה, בעוד העובדה שאני בעצמי מקפיד על כך - לא היה בה די. ואז זימן לי בורא עולם את התשובה:

ראו נא, הנהג הנחמד שלנו - גם הוא ניסה לבקש מהמכשיר מענה לשאלה איך מגיעים לבני ברק. אבל כל עוד הפטפטת מאחור נישאה במלוא הקיטור, כל עוד נשמעו הדים ודיבורים בכל הסביבה, התקשה המכשיר להבין מה הוא מתכוון, והתקשה לספק מענה. רק כשהשתרר שקט - הבקשה 'בני ברק' נישאה בחלל והגיעה ליעדה, וגם זכתה בתשובה ברורה להפליא!

כך גם לגבי התפילה: יכול אדם להתפלל כראוי בכוונה ובריכוז, בעודו נמנע מכל שיחה, אבל כל עוד בסביבתו יש מי שמדבר, כל עוד החלל שסביבו הומה דיבורים, כל עוד קולו מתערב בקולות של דיבורים אחרים, תפילתו מתקשה להגיע השמימה בבהירות הנדרשת, כי

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מאכלים ומשקאות הם 'מוקצה' ביום הכיפורים?
- ◆ חולה האוכל פת ביום הכיפורים - האם נוטל 'מים אחרונים'?
- ◆ האם מותר לעמוד על גבי כרית בשעת התפילה?

איסור נעילת נעלי עור ביום הכיפורים

• אסור לנעול ביום כיפור נעל העשויה מעור, או שחלקה עשוי עור, ואף אם השרוכים בלבד עשויים עור. ויש שהחמירו שלא לנעול אף נעל העשויה מברד, גומי, או כל חומר אחר, כאשר היא מגנה על הרגל, ואין חשים בעת ההליכה את קושי הקרקע; אולם, כהשהסוליה אינה עבה, וחשים דרכה את קושי הקרקע, ניתן להקל אף לדעה זו.

• במקרים מסוימים, מותר לנעול נעלי עור ביום הכיפורים. ונחלקו הפוסקים אם ההיתר קיים גם בזמננו, כאשר ניתן לנעול נעליים העשויות מחומרים סינטטיים.

• הפוסקים נחלקו בנוגע לנעלי עור האסורות בנעילה ביום הכיפורים, אם דינן ביום זה כ'כלי שמלאכתו לאיסור', שמותר לטלטלו רק לצורך שימוש בגופו, או במקומו.

הלכות שונות

• אין להתפלל תפילת 'שמונה עשרה' על גבי מקום שגובהו למעלה משלשה טפחים. ועל גבי כריות, אין לעמוד אף כאשר הן נמוכות משלושה טפחים, אך מותר לעמוד על גבי שטיח וכדומה.

• חכמינו ז"ל אסרו לשחות בשבת וביום טוב. ויש אומרים, שכחלק מאיסור זה, אסרו חכמים גם להפליג בסירה או בספינה קטנה, משום שהמפליג בהן נראה כשוחה.

• מצוה על האדם 'להקביל' את פניו רבו, דהיינו, ללכת ולהתראות עם רבו; וכן מצוה להקביל פני אביו, ופני כל אדם שגדול הימנו בחכמה.

• בספר משלי נאמר: "בַּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכָּפֵר עֲוֹן", ופירשו חכמינו ז"ל, שעשיית חסד, ולימוד התורה, שנקראת 'אמת', מכפרים על העוונות.

איסור השתייה ביום הכיפורים

• שיעור השתייה ביום הכיפורים לחיוב 'כרת' - ויש משמעות לשיעור זה גם לענין חישוב כמויות השתייה עבור חולה - הוא, מלוא לְחֵי אחת מנופחת; ושיעור זה מכונה: 'כמלוא לוגמיו'.

• הפוסקים דנים לגבי נוזלים שנקרשו במקצת, האם דינם כמאכל, ושיעורם לחיוב 'כרת' ביום הכיפורים - ולענין חישוב כמויות האכילה לחולה - הוא, 'ככותבת'; או שדינם כמשקה, ושיעורם 'כמלוא לוגמיו'.

• מותר לגדולים לטלטל מאכלים ומשקאות ביום הכיפורים, כיון שהם ראויים לקטנים; ויש שהורה, כי במקום שלא מצויים בו קטנים כלל, אסור לטלטל מאכלים ומשקאות.

איסור הרחיצה ביום הכיפורים

• אסור לרחוץ ביום הכיפורים, בין במים חמים ובין במים קרים, ואף חלק קטן מהגוף. ורחיצה להסרת לכלוך, מותרת, במים קרים בלבד. וכן נטילת ידים בבוקר, שלוש פעמים על כל יד, להסרת הרוח הרעה השורה על הידים; וכן נטילת ידים לאחר עשיית צרכיו כשידיו אינן נקיות, וכן לאחר נגיעה במקומות המכוסים - מוֹתְרוֹת, ואין לרחוץ בנטילות אלו אלא את האצבעות. אולם, כהן נוטל את ידיו ל'ברכת כהנים' כרגיל, וכן חולה הנוטל ידיו לאכילת פת, יטול ידיו כרגיל; וכן רשאי ליטול 'מים אחרונים' לאחר האכילה.

• במקרים מסוימים, ובתנאים מסוימים, מותר ללכת בתוך מים בשבת וביום הכיפורים לצורכי מצוה; והתירו למקיים המצוה אף לשוב למקומו תוך שהוא עובר שנית במים.

פנינים יקרים
מהגה"ח רבי מנשה
ישראל רייזמאן שליט"א

אוצרות ויהלומים

"הן עם כלביא יקום" (במדבר כ"ג, כ"ד)

וברש"י הן מתגברין כארי וכלביא לחטוף את המצוות...

מרוב פחדי פן יבא איזה אדם ויקיש על הדלת באמצע ברהמ"ז

ה'סוד ושורש העבודה', שנודע בעוצם גאונותו וחסידותו המובהקת, כתב: "אכתוב לכם בני אהובי ענין אחד באהבת בוראינו ית"ש ויתעלה וזהו: קודם ברהמ"ז לאחר שאכלתי ביחידות בביתי, מרוב פחדי פן יבא איזה אדם ויקיש על הדלת באמצע ברהמ"ז, שאפתח לו ויבטל אותי מכוונתי, לכן תמיד קודם שהתחלתי בהמ"ז התפללתי להשם יתעלה בזו הלשון 'וצרי ובוראי הצילני שלא יבוא אדם שום אצלי בעת ברכת מזוני, שלא יבטל כוונתי הטובה'. ואחר ברהמ"ז אם לא היה לי שום ביטול, שהקב"ה קיבל בקשתי, הייתי נותן הודאה גדולה להשם יתעלה בשמחה וצהלה בזו הלשון 'מודה אני לפניך יוצרי ובוראי שהצלתני מביטול הכוונה בברהמ"ז'".

הגם שתפילות אלו הן מיידות חסידות, תפילה והודאה. אך כמובן שאי אפשר להתפלל כך כשהפלאפון זמין, שעושה תפילתו שקר. ואל רק פלאפון נייד, אלא גם טלפון ביתי שמישב מעצמו ברמקול ומקבל הודעות מכל קצווי תבל, איך אפשר לכוון כך בברהמ"ז. ההכנה צריכה להיות באופן של תפילת שמונה עשרה שהכל בשקט וחשאי, לתת בחירה לאדם שיוכל לכוון בתפילתו, כך יש להשקיט ולהסיר כל הטורדים בברהמ"ז, והוא מלבד הדין בשו"ע מפורש שאסור לעשות שום פעולה בשעת ברהמ"ז.

אמנם בספר 'טעמי המנהגים' כתב לימוד זכות, שאין אנשים מברכים ברהמ"ז ביראה וכוונה כמו בתפילת העמידה, והוא מכיון שזה עתה עסק האדם בענין גשמי והאכיל את גופו והשקהו, האיך דורשים ממנו תיכף להכנס למצב של תפילת שמונה עשרה?

אינני זוכר אם אכלתי, אך בוודאי אני יודע שלא עשיתי ברכה

מעשה שהיה [מובא ב'חוט המשולש'] באחד ממשמשי מרנא החתם סופר, שביקש לגנוב ממנו חתיכת מזונות, בידעו שמרן החת"ס אינו זוכר אם אכל או לאו. מה עשה הלה? אכל את

המזונות כשהחת"ס לא ראה, ותיכף הניח כמה פירורים סמוך למקומו של החת"ס, שיהיה נדמה לו שכבר אכל את המזונות שהיו שם. לאחר מכן בא לפני החת"ס, שאל אותו החת"ס: "היכן העוגה?". השיב המשמש בלישנא דמשתמע ליתרי אפי: "הרבי איננו זוכר?". השיב לו החת"ס: "אינני זוכר אם אכלתי או לאו, אך זאת בוודאי אני יודע, שלא עשיתי ברכה. אילו הייתי מברך הייתי זוכר שבירכתי!".

בענין זה ראיתי בספרי המפרשים על מס' ברכות, מאחד מגאוני ספרד ז"ע, שכתב לבאר לשון המשנה (ברכות נא:): 'מי שאכל ושכח ולא בירך' נחלקו בית שמאי ובית הלל אם יחזור למקומו ויברך או לאו. וצ"ע שהיה צריך לכתוב 'אכל ושכח אם בירך', מהו הלשון 'ושכח ולא בירך', וביאר, שאין הכוונה ששכח אם בירך. אלא שהכוונה היא ששכח אם אכל. היינו שאין אפשרות שיהודי שוכח אם הוא בירך או לא, מה שכן שייך להיות ששכח אם הוא אכל...

מצוה לפרסם: דין ברכת המזון כדין תפילת שמונה עשרה

מצוה לפרסם מה שנפסק ב'שולחן ערוך' (או"ח סי' קפ"ג סעיף ח'), שלענין לשאול בברכת המזון מפני היראה ומפני הכבוד, דינו כתפילת שמונה עשרה ולא כקריאת שמע (אורחות חיים ואבודרהם) ואף על פי שכתב המחבר בלשון 'יש מי שאומר', כבר נודע שאם אין חולק הרי שנקט כדבריו. וביאר המשנה ברורה שאסור לענות קדושה ויהא שמיא רבא באמצע ברהמ"ז כדין 'שמונה עשרה', ולא כדין ק"ש. הרי שההתייחסות של האדם לברהמ"ז צריכה להיות כשמונה עשרה.

והרי לא יעלה על הדעת לענות לפלאפון באמצע שמונה עשרה, וכמ"ש בשו"ע שלפני התפילה יש להסיר כל דבר הטורדו, היינו שצריך גם לכבות את המכשירים שלא יצללו ולא ירעדו בכיסו, אם כן הוא הדין בברכת המזון - צריך להסיר כל הטורדים, ולא להפסיק לא מפני היראה ולא מפני הכבוד. כל מה שאדם מכין עצמו לתפילת שמונה עשרה שלא יטרד, כך יש לו להכין עצמו לברהמ"ז.

(מתוך עלון 'ממשקה ישראל' גליון כ"ז תשע"ח)